

Konsumenträtt

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet ett sextiototal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2012 på de konsumentpolitiska och konsumenträttsliga områdena. Motionsyrkandena gäller bl.a. sms-lån, införande av en konsumentbalk, Allmänna reklamationsnämnden, resegarantisystemet, prisinformation och konsumentskyddet i offentlig verksamhet.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Många av motionsyrkandena behandlas i förenklad ordning. I de fallen hänvisar utskottet till sina tidigare ställningstaganden under valperioden.

I betänkandet finns tre reservationer och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	7
Sms-lån	7
Införande av en konsumentbalk	15
Allmänna reklamationsnämnden	16
Resegarantisystemet	17
Prisinformation	18
Konsumentskyddet i offentlig verksamhet	19
Övriga motionsförslag – förenklad beredning	20
Reservationer	22
1. Sms-lån, punkt 1 (SD)	22
2. Sms-lån, punkt 1 (V)	23
3. Allmänna reklamationsnämnden, punkt 3 (MP, V)	24
Särskilt yttrande	26
Övriga motionsförslag – förenklad beredning, punkt 7 (S, MP, SD, V)	26
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	27
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	27
<i>Bilaga 2</i>	
Offentlig utfrågning	34

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Sms-lån

Riksdagen avslår motionerna

- 2012/13:Fi263 av Clas-Göran Carlsson m.fl. (S),
 2012/13:C206 av Marianne Berg m.fl. (V) yrkandena 6–8,
 2012/13:C219 av Jan Ertsborn (FP),
 2012/13:C223 av Christer Engelhardt (S),
 2012/13:C251 av Christer Winbäck (FP),
 2012/13:C282 av Christer Akej (M),
 2012/13:C287 av Roger Tiefensee och Helena Lindahl (båda C),
 2012/13:C369 av Monica Green (S),
 2012/13:C377 av Krister Örnfjäder (S),
 2012/13:C390 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 2,
 2012/13:C401 av Jan Ericson (M),
 2012/13:C410 av Hans Hoff (S),
 2012/13:C414 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S) och
 2012/13:C417 av Bo Bernhardsson och Anders Karlsson (båda S).

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (V)

2. Införande av en konsumentbalk

Riksdagen avslår motion

- 2012/13:C435 av Ulf Holm m.fl. (MP).

3. Allmänna reklamationsnämnden

Riksdagen avslår motion

- 2012/13:C444 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkande 5.

Reservation 3 (MP, V)

4. Resegarantisystemet

Riksdagen avslår motion

- 2012/13:C261 av Sten Bergheden (M) yrkande 1.

5. Prisinformation

Riksdagen avslår motion

- 2012/13:C226 av Jonas Jacobsson Gjørtler (M).

6. Konsumentskyddet i offentlig verksamhet

Riksdagen avslår motion

- 2012/13:C444 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkande 9.

7. Övriga motionsförslag – förenklad beredning

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:C202 av Marianne Berg m.fl. (V) yrkandena 1–3,
2012/13:C203 av Lars-Axel Nordell och Roland Utbult (båda KD)
yrkande 2,
2012/13:C206 av Marianne Berg m.fl. (V) yrkandena 2–4 och 9–12,
2012/13:C215 av Lars-Arne Staxäng m.fl. (M),
2012/13:C216 av Sten Bergheden (M),
2012/13:C221 av Hans Hoff (S),
2012/13:C222 av Hans Hoff (S),
2012/13:C233 av Hannah Bergstedt och Fredrik Lundh Sammeli
(båda S),
2012/13:C239 av Elin Lundgren (S),
2012/13:C244 av Kent Ekeröth (SD) yrkandena 1 och 3,
2012/13:C250 av Christer Winbäck (FP),
2012/13:C254 av Johan Löfstrand och Louise Malmström (båda S),
2012/13:C255 av Peter Jeppsson (S),
2012/13:C262 av Anna Wallén (S),
2012/13:C266 av Clas-Göran Carlsson m.fl. (S),
2012/13:C277 av Suzanne Svensson (S),
2012/13:C286 av Ulf Nilsson och Christer Winbäck (båda FP),
2012/13:C291 av Marie Nordén m.fl. (S),
2012/13:C295 av Anton Abele (M),
2012/13:C307 av Anders Karlsson och Peter Persson (båda S),
2012/13:C363 av Johnny Skalin (SD),
2012/13:C372 av Clas-Göran Carlsson m.fl. (S),
2012/13:C373 av Åsa Lindestam (S),
2012/13:C378 av Krister Örnfjäder (S),
2012/13:C379 av Thomas Strand (S),
2012/13:C390 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkandena 3–7,
2012/13:C395 av Hillevi Larsson m.fl. (S),
2012/13:C397 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S),
2012/13:C418 av Johan Hedin (C),
2012/13:C434 av Erik Almqvist (SD) och
2012/13:C444 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkandena 1 och 3.

Stockholm den 25 april 2013

På civilutskottets vägnar

Veronica Palm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Veronica Palm (S), Nina Lundström (FP), Oskar Öholm (M), Eva Bengtson Skogsberg (M), Marta Obminska (M), Hillevi Larsson (S), Margareta Cederfelt (M), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S), Jessica Vilhelmsson (M), Jan Lindholm (MP), Roland Utbult (KD), Markus Wiechel (SD), Marianne Berg (V), Lars Eriksson (S), Elin Lundgren (S) och Rickard Nordin (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet ett sextiototal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2012 på de konsumentpolitiska och konsumenträttsliga områdena. Motionsyrkandena gäller bl.a. sms-lån, införande av en konsumentbalk, Allmänna reklamationsnämnden, resegarantisystemet, prisinformation och konsumentskyddet i offentlig verksamhet.

Motionsförslagen finns i bilaga 1.

Som ett led i beredningen av motionerna om sms-lån höll utskottet den 19 februari 2013 en offentlig utfrågning. Vid utfrågningen deltog företrädare för Justitiedepartementet, Kronofogdemyndigheten, Finansinspektionen, Konsumentverket, Svenska Bankföreningen, Folkia AS Norge, Filial Sverige, Mobillån Sverige AB, Ferratum Sweden AB, Riksförbundet Insolvens, Svensk Inkasso, Sveriges Kommuner och Landsting och Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst.

En deltagarförteckning, stenografutskrifter, powerpointbilder från den offentliga utfrågningen finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Sms-lån

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör snabblånen. Utskottet hänvisar till att ett omfattande arbete bedrivs för att komma tillrätta med de problem som snabblånen för med sig.

Jämför reservationerna 1 (SD) och 2 (V).

Bakgrund

År 2006 introducerades s.k. snabblån (sms-lån) på den svenska marknaden. Typiskt för snabblånen är att det handlar om att låna en relativt liten summa pengar under en kort tid. Lånebeloppen är många gånger mellan 1 000 och 3 000 kronor, och tiden för återbetalning är ofta en till tre månader. Kostnaden för snabblån är oftast en kombination av ränta och avgifter. I och med den korta återbetalningstiden kan den effektiva räntan bli hög. Ansökningar om lån görs på distans, ofta genom ett sms-meddelande eller via internet. Lånebeloppet betalas ut snabbt. Vanligen är det fråga om lån utan säkerhet. Antalet kreditgivare som erbjuder snabblån har stadigt ökat från det att låneformen lanserades i Sverige. Konsumentverket bedömer att det i nuläget finns cirka 50 finansiella institut som erbjuder sådana lån registrerade hos Finansinspektionen.

Motionerna

Marianne Berg m.fl. (V) anser i motion 2012/13:C206 att regeringen snarast bör lägga fram förslag till lagstiftning som innebär att sms-lån och andra snabblånen förbjuds och att kreditprövning ska göras för alla lån. Tillkännagivanden föreslås i enlighet härmed (yrkandena 6 och 7). Motionärerna anser vidare att regeringen bör se över vilka åtgärder som behöver vidtas för att komma till rätta med de höga räntorna vid snabba lån och återkomma till riksdagen med förslag. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed (yrkande 8).

Christer Engelhardt (S) anser i motion 2012/13:C223 att reglerna för sms-lån bör skärpas och att tillsynen behöver intensifieras och samordnas. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Christer Winbäck (FP) anser i motion 2012/13:C251 att det är angeläget med en översyn av marknaden när det gäller sms-lån och att förslag på vad som är skäliga räntor och villkor tas fram. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

I motion 2012/13:C282 anför Christer Akej (M) att regeringen bör överväga att se över den nya lagstiftningen gällande sms-lån för att säkerställa att de företag som erbjuder sms-lån följer lagstiftningen på ett korrekt sätt. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Roger Tiefensee och Helena Lindahl (båda C) menar i motion 2012/13:C287 att man måste ställa strängare krav på kreditgivarna när det gäller att göra kreditprövningar vid sms-lån. En kreditgivare som inte visat att man har gjort den kreditprövning som krävs ska inte kunna vända sig till Kronofogdemyndigheten för att driva in sin fordran. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Veronica Palm m.fl. (S) föreslår i motion 2012/13:C390 ett tillkännagivande om att alla finansiella institut som erbjuder krediter till konsumenter ska stå under Finansinspektionens tillsyn (yrkande 2). Motionärerna anser vidare att tillstånd ska kunna dras in.

Även i motion 2012/13:C219 av Jan Ertsborn (FP) föreslås ett tillkännagivande om att Finansinspektionen ska ha full tillsyn över all finansverksamhet.

I motion 2012/13:C377 anser Krister Örnfjäder (S) att problemen med sms-lån måste belysas och åtgärdas ytterligare. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Monica Green (S) anser i motion 2012/13:C369 att det finns ett behov av skärpt lagstiftning när det gäller räntenivåerna på sms-lån. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Även Hans Hoff (S) menar i motion 2012/13:C410 att det behövs en översyn av räntenivåerna när det gäller sms-lån. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Ett förslag till ett liknande tillkännagivande lämnas också av Jan Ericson (M) i motion 2012/13:C401.

I motion 2012/13:C414 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att snabblånet utan riktig kreditprövning ska förbjudas.

Bo Bernhardsson och Anders Karlsson (båda S) anser i motion 2012/13:C417 att lagstiftningen när det gäller sms-lån bör ses över och att tillsynen över de bolag som erbjuder sms-lån bör skärpas. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Även Clas-Göran Carlsson m.fl. (S) anser i motion 2012/13:Fi263 att räntenivåerna och tillsynsreglerna när det gäller sms-lån bör ses över. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande om behovet av en skärpt lagstiftning.

Gällande lagstiftning

Den 1 januari 2011 trädde en ny konsumentkreditlag (2010:1846) i kraft (prop. 2009/10:242, bet. 2010/11:CU5, rskr. 2010/11:80). Lagen ersatte konsumentkreditlagen från 1992. I 1992 års konsumentkreditlag var snabblånen undantagna från t.ex. kravet på information om den effektiva räntan i marknadsföring och innan ett avtal ingås. Snabblånen var också typiskt

sett undantagna från kravet på kreditprövning. I syfte att motverka de skuldsättningsproblem som sms-lån och andra snabb lån har fört med sig gäller i den nya lagen samma regler för snabb lån som för konsumentkrediter i allmänhet.

Den nya konsumentkreditlagen omfattar i princip alla slag av krediter som näringsidkare lämnar till konsumenter. Lagen är, liksom den tidigare konsumentkreditlagen, tvingande till konsumentens förmån.

I 6 § konsumentkreditlagen finns grundläggande bestämmelser om hur näringsidkaren ska förhålla sig till konsumenten före och under avtalstiden. Enligt paragrafen ska näringsidkaren i sitt förhållande till konsumenten iakttä god kreditgivningssed. Näringsidkaren ska därvid ta till vara konsumentens intressen med tillbörlig omsorg och ge de förklaringar som konsumenten behöver.

Marknadsföringslagens (2008:486) bestämmelser gäller vid marknadsföring av konsumentkrediter. I 7 § konsumentkreditlagen finns kompletterande regler om vilken information näringsidkaren ska lämna vid marknadsföring av kreditavtal. Näringsidkaren ska vid marknadsföring av kreditavtal lämna information om den effektiva räntan. Informationen ska lämnas med hjälp av ett representativt exempel. Anges någon annan räntesats eller sifferuppgift i marknadsföringen ska näringsidkaren bl.a. lämna information om krediträntan och om den är bunden eller rörlig, avgifter och andra kostnader som utgör en del av kreditkostnaden, kreditbeloppet, det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten och storleken på avbetalningarna. Informationen ska lämnas på ett klart, kortfattat och framträdande sätt. Bestämmelser om den information som ska lämnas innan ett kreditavtal ingås finns bl.a. i 8 § konsumentkreditlagen. I första stycket anges att näringsidkaren ska lämna information till konsumenten i rimlig tid innan ett kreditavtal ingås. Detta innebär att konsumenten ska ges tillräcklig tid för att sätta sig in i och överväga informationen (prop. 2009/10:242 s. 94). Näringsidkaren ska bl.a. informera om kreditbeloppet, krediträntan och villkoren för den, den effektiva räntan med angivande av ett representativt exempel, och det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten. Informationen ska lämnas i ett särskilt formulär – Standardiserad europeisk konsumentkreditinformation. Enligt 11 § gäller att om näringsidkaren inte lämnar föreskriven information ska marknadsföringslagen tillämpas. En näringsidkare kan därvid åläggas att vid vite lämna informationen.

Enligt 12 § konsumentkreditlagen är näringsidkaren skyldig att göra en kreditprövning, dvs. att pröva om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra vad han eller hon åtar sig enligt kreditavtalet. Kreditprövningen ska grundas på tillräckliga uppgifter om konsumentens ekonomiska förhållanden. Krediten får beviljas endast om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra sitt åtagande. I förarbetena till konsumentkreditlagen anges att med uttrycket tillräckliga uppgifter avses att näringsidkaren måste samla in så många uppgifter att konsumentens

betalningsförmåga för krediten i fråga kan bedömas med en hög grad av säkerhet. Näringsidkaren är i allmänhet skyldig att skaffa sig en helhetsbild av konsumentens ekonomiska situation. Uppgifterna ska normalt alltid omfatta konsumentens inkomster och övriga kreditåtaganden. Flera uppgiftskällor kan behöva användas. Uppgifter kan inhämtas från konsumenten, från en kreditupplysning, från en databas som förs av en myndighet, t.ex. Kronofogdemyndigheten, eller från kreditgivarens eget register eller databas. Informationskällorna är delvis överlappande och vilka informationskällor som ska användas vid en viss kreditprövning får avgöras mot kravet på att prövningen ska grundas på tillräckliga uppgifter. Konsumenten bör normalt tillfrågas om sina ekonomiska förhållanden, men i praktiken är det sällan tillräckligt med uppgifter endast från konsumenten. Konsumentens uppgifter bör alltid kontrolleras, t.ex. med hjälp av en aktuell kreditupplysning. Om näringsidkaren inhämtar en kreditupplysning är den information som näringsidkaren då får, tillsammans med informationen från konsumenten, i allmänhet tillräcklig, naturligtvis beroende på hur fullständig och aktuell informationen i kreditupplysningen är (prop. 2009/10:242 s. 100 f.)

Till skillnad mot 1992 års konsumentkreditlag finns det inget undantag från kravet på kreditprövning för krediter på små belopp eller med kort löptid. Näringsidkaren ska alltså oavsett hur litet lånebelopp det är fråga om kontrollera att konsumenten har disponibla inkomster som räcker till att täcka kostnaderna för krediten och återbetalningen (prop. s. 101).

Genom den nya konsumentkreditlagen har en rätt för konsumenten att frånträda ett ingånget kreditavtal införts. Av 21 och 22 §§ framgår att ångerfristen är 14 dagar och att fristen börja löpa den dag då kreditavtalet ingås, dock tidigast den dag då konsumenten får del av avtalsvillkor och övrig information.

Kompletterande bestämmelser till konsumentkreditlagen finns i förordningen (2010:1855) om beräkning av effektiv ränta vid konsumentkrediter. Vidare har Konsumentverket och Finansinspektionen utfärdat allmänna råd om konsumentkrediter – (KOVFS 2011:1) respektive (FFFS 2011:47).

Lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden gäller enligt 1 § avtalsvillkor som näringsidkare använder när de erbjuder varor, tjänster eller andra nyttigheter till konsument. Är ett avtalsvillkor som avses i 1 § med hänsyn till pris och övriga omständigheter oskäligt mot konsumenten, får Marknadsdomstolen, enligt 3 §, förbjuda näringsidkaren att i framtiden i liknande fall använda samma eller väsentligen samma villkor, om förbudet är påkallat från allmän synpunkt eller annars ligger i konsumenternas eller konkurrenternas intresse.

Enligt 49 § konsumentkreditlagen har Konsumentverket tillsyn över att lagen följs med undantag för bl.a. verksamhet som står under Finansinspektionens tillsyn. Konsumentverkets tillsyn enligt konsumentkreditlagen omfattar krediter som andra näringsidkare än kreditinstitut lämnar, erbjuder eller förmedlar till konsument. Enligt 50 § konsumentkreditlagen har Konsumentverket eller den som verket förordnar rätt att företa inspektion hos

berörda näringsidkare och att ta del av samtliga handlingar som behövs för tillsynen. Näringsidkaren ska lämna de upplysningar om verksamheten som begärs för tillsynen. Om en näringsidkare inte tillhandahåller handlingar eller lämnar upplysningar får Konsumentverket förelägga näringsidkaren att fullgöra sin skyldighet. Ett beslut om föreläggande får förenas med vite. Om näringsidkaren inte följer bestämmelsen om kreditprövning i 12 § konsumentkreditlagen får Konsumentverket, enligt 51 §, förelägga näringsidkaren att upphöra med att lämna krediter. Ett beslut om föreläggande får förenas med vite. Om det är tillräckligt får Konsumentverket i stället meddela varning. Det är näringsidkaren som har bevisbördan för att en tillräcklig kreditprövning har gjorts i det enskilda fallet (prop. 2009/10: 242 s. 101).

Finansinspektionen har enligt 13 kap. 2 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse tillsyn över kreditinstitut, dvs. banker och kreditmarknadsföretag. Finansiella institut som ägnar sig åt kreditgivning men inte finansierar sig genom upplåning från allmänheten, t.ex. sms-låneföretag, behöver inte tillstånd från Finansinspektionen för att driva sin verksamhet och står därför i princip inte heller under någon egentlig tillsyn av Finansinspektionen. Ett finansiellt institut som lämnar eller förmedlar krediter, t.ex. i form av konsumentkrediter, ska dock anmäla sin verksamhet till Finansinspektionen enligt lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet. Finansinspektionen för ett register över anmälda institut.

Statistik från Kronofogdemyndigheten

Kronofogdemyndigheten redovisar sedan 2006 statistik över inkomna ansökningar om betalningsförelägganden på grund av obetalda snabblån. Enligt Kronofogdemyndighetens statistik ökade antalet ansökningar mellan 2006–2009 från 1 407 till 46 531. Under 2010 minskade antalet ansökningar till 28 038 och 2011 ökade antalet ansökningar till 33 064. Ökningen fortsatte under 2012 då antalet ansökningar uppgick till 53 709, vilket motsvarar en ökning med 62 procent jämfört med föregående år. Ungdomars i åldern 18-25 år andel av de totala ansökningarna uppgick 2006 till 40 procent men har därefter minskat och uppgick 2010 och 2011 till 19 procent. 2012 har dock ungdomars andel av snabblånen ökat till 21 procent.

Pågående arbete

Konsumentverket granskar hur bolag som erbjuder snabblån till konsumenterna genomför kreditprövningarna. Den granskning som skett under 2012 och hittills under 2013 har omfattat 22 av de snabblåneföretag som är registrerade hos Finansinspektionen och ytterligare ett bolag som erbjuder snabblån till konsumenterna. Av ärendena är 17 avslutade och 15 av bolagen har varnats för att de brustit i sin kreditprövning.

För att möjliggöra en förstärkt tillsyn över de finansiella marknaderna och för att motverka överskldsättning har Konsumentverket fått höjt anslag för 2013 (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:CU1 och rskr. 2012/13:56).

Nyligen presenterades två departementspromemorior med förslag om att skärpa kraven på snabblåneföretagen.

I promemorian Straffavgift vid bristande kreditprövning (Ds 2013:17) föreslås att det nuvarande sanktionssystemet mot bristfälliga kreditprövningar enligt konsumentkreditlagen ska utökas med en bestämmelse om att Konsumentverket som huvudregel ska förena ett beslut om varning med straffavgift. Straffavgiften ska bestämmas till lägst 5 000 kronor och högst 5 miljoner kronor. Kriterier för när Konsumentverket får meddela föreläggande om förbud att upphöra med att lämna krediter ska anges i lagen. Ett sådant föreläggande ska kunna meddelas om näringsidkaren tidigare har meddelats en varning eller om överträdelsen är särskilt allvarlig.

I promemorian Viss kreditgivning till konsument (Ds 2013:26) föreslås att en ny lag om viss verksamhet med konsumentkrediter införs. Tillstånd kommer att krävas från Finansinspektionen för att driva sådan verksamhet. Finansinspektionen ska enligt förslaget kunna kontrollera att finansiella företag följer alla författningar som reglerar verksamheten. Om de inte gör det ska Finansinspektionen kunna ingripa, antingen genom att ta ut en sanktionsavgift eller, vid allvarigare överträdelser, genom att återkalla företagets tillstånd. Förslaget innehåller också krav på att ett företags handläggning av ett kreditärende ska dokumenteras.

Departementspromemoriorna är för närvarande föremål för remissbehandling.

Regeringen gav den 12 april 2012 en särskild utredare i uppdrag att föreslå åtgärder som förbättrar möjligheterna för dem som har rätt till skuldsanering att också få det (dir. 2012:30). Regeringen gav även samma dag en särskild utredare i uppdrag att föreslå en åtgärdsinriktad strategi för att motverka överskldsättning (dir. 2012:31). I det uppdraget ingår att analysera de problem som olika grader av skuldsättning medför för enskilda personer, närstående och samhället i stort samt kartlägga vanliga orsaker till allvarlig skuldsättning. Situationen för barn och unga i överskldsatta familjer ska beaktas särskilt. Utredaren ska bl.a. överväga och lämna förslag till olika former av förebyggande åtgärder för att motverka överskldsättning, inklusive åtgärder som underlättar för den enskilde att ta ansvar för sin ekonomi. Vidare ska utredaren överväga om, och i så fall hur, tidiga frivilliga överenskommelser med borgenärerna kan främjas ytterligare och om och i så fall hur budget- och skuldrådgivarnas roll bör utvecklas samt vid behov föreslå närmare kriterier för detta (t.ex. när det gäller omfattning, tillgänglighet och kvalitet). Utredaren ska även överväga om det finns behov av en tydligare eller ändrad ansvarsfördelning mellan relevanta myndigheter och övriga berörda aktörer för att klargöra vilka insatser som bör vidtas av vem och i vilket skede. Arbetet med strategin ska samordnas med utredningen om skuldsanering för evighetsgäldenärer.

Uppdragen ska redovisas senast den 1 oktober 2013.

Utredningen om framtidens stöd till konsumenter lämnar i sitt betänkande Konsumenten i centrum – ett framtida konsumentstöd (SOU 2012:43) förslag om hur det framtida konsumentstödet bör organiseras och bedrivs för att bli mer ändamålsenligt och hur insatser ska utformas för att stödet ska nå fram och användas av konsumenterna.

Utredningsbetänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Snabblån är en relativt ny företeelse på den svenska kreditmarknaden. Antalet kreditgivare som erbjuder snabblån har stadigt ökat sedan låneformen lanserades i Sverige 2006. Utvecklingen på kreditmarknaden har inneburit att olika typer av snabblån har gjorts mer tillgängliga för konsumenterna. Samtidigt som en ökad tillgänglighet kan vara positiv för många konsumenter innebär det en större risk för att andra konsumenter fattar förhastade och dåligt underbyggda beslut om lån. Snabblånen har bidragit till skuldsättningsproblem för många människor. Statistik från Kronofogdemyndigheten visar att det under 2012 inkom 53 709 ansökningar om betalningsförelägganden som rör obetalda snabblån, vilket motsvarar en ökning med 62 procent jämfört med 2011. Ungdomar står för drygt en femtedel av de obetalda lånen.

Antalet obetalda snabblån ökade alltså kraftigt under 2012. Det är en oroande utveckling som utskottet ser mycket allvarligt på. Konsekvensen av obetalda snabblån är inte sällan betalningsanmärkningar och en ökad risk för överskuldssättning. I likhet med motionärerna anser utskottet att det är ytterst angeläget att verksamma åtgärder vidtas för att motverka problemen med snabblån.

Inledningsvis vill utskottet peka på att det i den nya konsumentkreditlagen som trädde i kraft den 1 januari 2011 har införts regler som syftar till att minska de negativa följderna av snabblånen. Samma regler gäller numera för snabblån som för konsumentkrediter i allmänhet. Detta innebär bl.a. att kreditgivaren har fått ett tydligt ansvar för att lämna information om den effektiva räntan. Kreditgivaren ska också alltid vara skyldig att göra en kreditprövning. I och med att snabblånen omfattas av kravet på kreditprövning står även denna form av kreditgivning under Konsumentverkets tillsyn.

Som redovisats ovan har den granskning som Konsumentverket gjort visat på stora brister hos vissa av företagen. Utskottet ser därför positivt på att Konsumentverket för 2013 fått höjt anslag för att ytterligare kunna förstärka tillsynen över de finansiella marknaderna. Vidare välkomnar utskottet förslagen i de båda departementspromemorior som nyligen presenterats. I promemorian Straffavgift vid bristande kreditprövning (Ds 2013:17) föreslås att Konsumentverket ska kunna ta ut en straffavgift av näringsidkare som i samband med kreditgivning till konsumenter inte gör

tillräckliga kreditprövningar enligt konsumentkreditlagen. I promemorian Viss kreditgivning till konsumenter (Ds 2013:26) föreslås att snabblåneverksamheten ska bli tillståndspliktig. Genom en sådan reform ges Finansinspektionen tillgång till sanktioner och kan utöva löpande tillsyn och kontinuerlig prövning av ägare och ledning. Finansinspektionen kommer t.ex. att kunna ålägga sanktionsavgifter och man kommer även att kunna besluta om att helt återkalla tillstånd. De båda departementspromemoriorna remissbehandlas för närvarande. Enligt vad som framkom vid utskottets offentliga utfrågning är regeringens ambition att lagförslag ska kunna läggas på riksdagens bord före sommaren.

Förutom åtgärder riktade mot oseriösa kreditgivare måste, enligt utskottets mening, den skuldproblematik som snabblånen orsakar också förebyggas genom åtgärder som riktar sig till både dem som är i riskzonen för att skuldsätta sig och dem som redan har skulder.

Utskottet kan konstatera att flera myndigheter bedriver ett omfattande arbete för att minska problemen med snabblånen. Som exempel kan nämnas att Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten och Finansinspektionen på sina webbplatser lämnar information till konsumenter när det gäller privatekonomiska frågor. Informationsinsatserna riktar sig särskilt till ungdomar.

Utskottet vill också nämna att Utredningen om framtidens stöd till konsumenter i sitt betänkande Konsumenten i centrum – ett framtida konsumentstöd (SOU 2012:43) föreslår stödåtgärder som syftar till att konsumenter ska kunna fatta väl övervägda beslut. Utredningsbetänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Vidare har regeringen gett en särskild utredare i uppdrag att föreslå en åtgärdsinriktad strategi för att motverka överskuldsättning (dir. 2012:31). Regeringen har också gett en särskild utredare i uppdrag att föreslå åtgärder som förbättrar möjligheterna för den som har rätt till skuldsanering att också få det (dir. 2012:30). Båda uppdragen ska redovisas senast den 1 oktober 2013.

Enligt utskottet måste också branschen ta ansvar för att komma till rätta med problemen. Enligt vad som framkom vid utskottets offentliga utfrågning pågår ett arbete bland snabblåneföretagen med att starta en branschförening. Tanken är bl.a. att föreningen ska diskutera etiska riktlinjer för bolagens verksamhet.

Utskottet kan således konstatera att ett omfattande arbete bedrivs för att komma till rätta med de problem som snabblånen för med sig. Utskottet kan inte komma till någon annan slutsats än att det pågående arbetet ligger väl i linje med huvuddelen av motionsförslagen. Det är angeläget att regeringen prioriterar detta arbete. Mot denna bakgrund finns det inte behov av något initiativ från riksdagen. Samtliga motioner bör därför avslås.

Införande av en konsumentbalk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om införande av en konsumentbalk. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden från riksdagens sida.

Motionen

I motion 2012/13:C435 föreslår Ulf Holm m.fl. (MP) ett tillkännagivande om behovet av att samla all konsumentlagstiftning i en gemensam konsumentbalk. Motionärerna anser att frågan om att införa en konsumentbalk bör prövas i en utredning om den framtida konsumentpolitiken.

Tidigare ställningstaganden

Frågan om att införa en konsumentbalk övervägdes redan för snart 20 år sedan av Konsumentpolitiska kommittén i betänkandet Konsumentpolitik i en ny tid (SOU 1994:14). Kommittén pekade på en rad omständigheter som talade emot införandet av såväl en konsumentbalk som en mindre omfattande konsumentskyddslag, bl.a. att konsumenträtten är ett förhållandevis oenhetligt rättsområde, att reglerna är av mycket blandat slag och att det skulle bli svårt att samordna dem utan att besvärande systematiska brister uppkommer. Strävan efter enhetlig och konsekvent lagstiftning på nationell nivå försvårades även, enligt kommittén, av Sveriges internationella åtaganden. Därtill kom att införandet av en konsumentbalk skulle kräva stora resurser. De angivna nackdelarna var, enligt kommittén, så stora att man inte kunde ställa sig bakom tanken på att samla den konsumenträttsliga lagstiftningen i en balk.

Flertalet remissinstanser delade kommitténs bedömning och i den sedermera återkallade propositionen 1994/95:16 Den framtida konsumentpolitiken anslöt sig även regeringen till kommitténs uppfattning i frågan. I proposition 1994/95:140 Konsumentpolitik i ny tid, som överlämnades till riksdagen i mars 1995, berördes inte frågan.

Civilutskottet har vid flera tillfällen behandlat och avstyrkt förslag om att införa en konsumentbalk (se bl.a. bet. 2006/07:CU12, 2008/09:CU34 och 2009/10:CU7). Riksdagen har följt utskottet. Utskottet ansåg 2007 att de skäl som anförts mot att införa en konsumentbalk alljämt hade bärkraft och såg inte skäl att på nytt utreda frågan, varför förslaget avstyrktes. Utskottet har vid senare behandlingar stått fast vid detta ställningstagande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid sin ovan redovisade uppfattning och föreslår att riksdagen avslår motionen.

Allmänna reklamationsnämnden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att regeringen ska återkomma med förslag om hur följsamheten av Allmänna reklamationsnämndens beslut kan öka. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 3 (MP, V).

Motionen

I motion 2012/13:C444 av Jan Lindholm m.fl. (MP) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag om hur följsamheten av Allmänna reklamationsnämndens beslut kan öka (yrkande 5).

Nuvarande ordning

Enligt 1 § förordningen (2007:1041) med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden ska nämnden bl.a. pröva tvister mellan konsumenter och näringsidkare som rör en vara, tjänst eller annan nyttinghet som näringsidkaren har tillhandahållit konsumenten och rekommendera en lösning av tvisten.

Allmänna reklamationsnämndens avgöranden är inte bindande utan nämnden lämnar rekommendationer till parterna om hur tvisten bör lösas. Statistik från Allmänna reklamationsnämnden visar att mellan 71 och 76 procent av nämndens rekommendationer har följts under de senaste åren. Följsamheten varierar dock mellan olika branscher.

Pågående arbete

Regeringen beslutade den 28 februari 2013 att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå lämpliga åtgärder för att säkerställa att konsumenter har tillgång till ett smidigt och kostnadseffektivt tvistlösningsförfarande utanför domstol (dir. 2013:23). I uppdraget, som framför allt berör Allmänna reklamationsnämnden, ingår också att föreslå åtgärder för att få fler näringsidkare att följa de rekommendationer som Allmänna reklamationsnämnden lämnar. Utredaren ska bl.a. ta reda på i vilken utsträckning rekommendationer som lämnas av tvistlösningsorgan utanför domstol i andra EU-länder med liknande system följs av näringsidkare, analysera för- och nackdelar med att införa ett system som innebär att Allmänna reklamationsnämnden meddelar verkställbara beslut i stället för att lämna rekommendationer och överväga och föreslå lämpliga åtgärder för att få fler näringsidkare att följa Allmänna reklamationsnämndens rekommendationer.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2014.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan har regeringen beslutat att ge en särskild utredare i uppdrag att bl.a. föreslå åtgärder för att få fler näringsidkare att följa Allmänna reklamationsnämndens rekommendationer. Utskottet anser att det pågående arbetet inte bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida. Motionen bör därför avslås.

Resegarantisystemet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en översyn av resegarantibeloppen inom bussbranschen. Utskottet hänvisar till pågående arbete inom EU.

Motionen

Sten Bergheden (M) anser i motion 2012/13:C261 att det bör göras en översyn av om resegarantibeloppen inom bussbranschen behöver vara så höga som de är i dag. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed (yrkande 1).

Nuvarande ordning

Enligt resegarantilagen (1972:204) ska den som är arrangör eller återförsäljare av paketresor enligt lagen (1992:1672) om paketresor ställa säkerhet hos Kammarkollegiet. Säkerheten får tas i anspråk för att betala tillbaka pengar som betalats för en paketresa som blir inställd eller av annan anledning inte blir av, t.ex. på grund av att researrangören har gått i konkurs. Resenären kan då ansöka om ersättning från Resegarantinämnden som är en del av Kammarkollegiet. Om inte Kammarkollegiet medger annat ska säkerheten bestå av en betalningsutfästelse, utfärdad av bank, kreditmarknadsföretag eller försäkringsbolag, som fullgörs vid anfordran. Säkerheten ska vid varje tillfälle motsvara ett reseföretags totala ekonomiska åtaganden gentemot resenären. Säkerheten ska gälla det belopp som Kammarkollegiet med hänsyn till reseverksamhetens art och omfattning bestämmer. Om det finns särskilda skäl får kollegiet efterge kravet på säkerhet.

Tidigare behandling m.m.

Våren 2005 (bet. 2004/05:LU8, rskr. 2004/05:154 och 2004/05:155) tillkännagav riksdagen att en alternativ modell för ställande av resegaranti måste utredas i syfte att bättre tillgodose de små reseföretagens intressen och konsumenternas behov av skydd.

När det gäller tillkännagivandet uppgav regeringen i skrivelse 2012/13: 75 att den avvaktar det arbete inom EU som inletts med en översyn av paketresedirektivet och därtill kopplade regler om resegaranti. Regeringen uppgav vidare att ett arbetsdokument från kommissionen med frågor rörande paketresedirektivet har tillsänts medlemsstaterna för besvarande hösten 2007. Under 2009 intensifierades arbetet med bl.a. ett offentligt samråd om de problem som finns på marknaden och eventuella lösningar. Kommissionen aviserade att ett förslag till reviderat direktiv om paketresor skulle läggas fram i oktober 2010. I kommissionens arbetsprogram angavs därefter att förslaget planerades till 2011. I juni 2012 genomförde kommissionen en workshop med medlemsstaterna och intressenter då kommissionen presenterade sina preliminära förslag och överväganden till ett nytt direktiv. Enligt kommissionens senaste uppgifter kommer förslaget att presenteras under våren 2013.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan pågår inom EU ett arbete med en översyn av paketresedirektivet och därtill kopplade regler om resegaranti. Kommissionen har aviserat att ett förslag till reviderat direktiv om paketresor kommer att presenteras under våren 2013. Utskottet anser att det pågående arbetet inte bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida. Motionen bör därför avslås.

Prisinformation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att priset exklusive mervärdesskatt ska framgå av den prisinformation som lämnas till konsumenterna.

Motionen

Jonas Jacobsson Gjörtler (M) anser i motion 2012/13:C226 att priset exklusive mervärdesskatt ska framgå av den prisinformation som lämnas till konsumenterna. Att i butiker synliggöra och redovisa hur momssatsen ser ut ökar, enligt motionären, medvetenheten hos konsumenterna. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Gällande rätt

Enligt 7 § prisinformationslagen (2004:347) ska prisinformation för varor lämnas genom uppgift om varans pris och jämförpris. Med pris avses enligt 2 § det slutliga priset för en bestämd produkt eller en bestämd enhet av en produkt, uttryckt i kronor, inbegripet mervärdesskatt och andra skatter.

I förarbetena till 1991 års prisinformationslag uttalade regeringen bl.a. följande angående de prisuppgifter som ska lämnas konsumenten. För att prisuppgifterna ska fylla sin funktion måste de vara korrekta och tydliga samt presenterade på ett sådant sätt att de lätt kan uppfattas och förstås. Genom prisuppgifterna ska konsumenter kunna få en riktig bild av hur mycket en vara eller tjänst kostar. Prisinformationen måste således ge svar på frågor om vad som ingår i priset och om det tillkommer kostnader. Det finns en relativt fast praxis om hur priset på varor och tjänster bör anges. Att näringsidkare lämnar uppgifter som inte inkluderar mervärdesskatt har av marknadsdomstolen i flera avgöranden bedömts vara otillbörligt mot konsumenter enligt marknadsföringslagen. Den praxis och de principer som har kommit till uttryck i marknadsdomstolens avgöranden och i Konsumentverkets riktlinjer bör lagfästas. Sålunda bör det anges i lagen att priset på varor och tjänster ska anges korrekt och tydligt. Uppgift om kon-
tantpriset ska innefatta mervärdesskatt (prop. 1990/91:171 s. 11).

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening finns det inte skäl att föreslå någon åtgärd med anledning av motionen. Motionen bör således avslås.

Konsumentskyddet i offentlig verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om konsumentskyddet i allmän verksamhet. Utskottet hänvisar till tidigare behandling.

Motionen

Jan Lindholm m.fl. (MP) anför i motion 2012/13:C444 att det finns områden inom tjänstesektorn där individen inte anses vara konsument utan snarare patient, medborgare eller brukare. Det kan handla om betalning för förskoleplats, betalning för viss privat hälso- och sjukvård av mer estetisk karaktär och betalning för massage eller akupunktur. Motionärerna bedömer att det finns sektorer av samhället där individens ställning som konsument bör stärkas. Det får ankomma på regeringen att närmare utreda frågan. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed (yrkande 9).

Utskottets ställningstagande

Frågan om rättigheter och skydd för den enskilde vid tillhandahållande av tjänster i offentlig verksamhet och behovet av att utvidga konsumenttjänstlagen till att omfatta ytterligare tjänster har behandlats av regeringen i proposition 2011/12:28 Enklare avbetalningsköp m.m.

Bakgrunden var att riksdagen våren 2005 (bet. 2004/05:LU8, rskr. 2004/05:155) och våren 2006 (bet. 2005/06:LU33, rskr. 2005/06:377) hade tillkännagett för regeringen att det i syfte att stärka konsumenternas ställning inom den offentligt finansierade sektorn borde göras en översyn av lagstiftningen för att så långt som möjligt ge bl.a. konsumenttjänstlagen, konsumentköplagen och produktsäkerhetslagen en enhetlig och konkurrensneutral tillämpning på de olika sektorerna i ekonomin.

I propositionen gjorde regeringen följande bedömning. Regeringen har under de senaste åren genomfört flera reformer i syfte att öka valfriheten och stärka den enskildes ställning på tjänsteområden som är offentligt finansierade, bl.a. inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten och skolan. Reformerna har bl.a. inneburit större möjligheter att välja och byta utförare av tjänster. Regeringen avser att fortsätta arbeta med frågor om ökad valfrihet och konkurrens när det gäller tjänster i offentlig verksamhet. I samband med detta arbete kommer regeringen att bevaka att den enskilde får ett ändamålsenligt skydd och erbjuds de rättigheter som behövs.

Utskottet hade i sitt av riksdagen godkända betänkandet 2011/12:CU8 inte något att erinra mot regeringens bedömning vad gällde frågan om rättigheter och skydd för den enskilde vid tillhandahållande av tjänster i offentlig verksamhet.

Utskottet står fast vid sin tidigare uppfattning och föreslår att motionen avslås.

Övriga motionsförslag – förenklad beredning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsförslag som har beretts i förenklad ordning.

Jämför särskilt yttrande (S, MP, SD, V).

Utskottets ställningstagande

I motioner från 2012 års allmänna motionstid har förslag väckts som rör bluffakturor, obeställd reklam och telefonförsäljning, avtal om abonnemang på mobiltelefoni m.m., faktureringsavgifter, tydligare regler för fakturors förfalldatum, betalningar med kontokort, vidareförsäljning av evenemangsbiljetter, reklam riktad till barn, lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam, leksakers säkerhet, miljömärkning av kläder och produkt-

information. Utskottet har behandlat motsvarande eller i allt väsentligt motsvarande motionsförslag tidigare under valperioden. Detta gjordes senast i betänkandena 2010/11:CU14 och 2011/12:CU15, och riksdagen har i enlighet med utskottets förslag avslagit motionerna.

Utskottet står fast vid sina senaste ställningstaganden och det finns inte heller några andra skäl att åter behandla motionerna i vanlig ordning. Motionerna avstyrks därför.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Sms-lån, punkt 1 (SD) av Markus Wiechel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:C219 av Jan Ertsborn (FP),

2012/13:C223 av Christer Engelhardt (S),

2012/13:C287 av Roger Tiefensee och Helena Lindahl (båda C),

2012/13:C390 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 2 och

2012/13:C417 av Bo Bernhardsson och Anders Karlsson (båda S) samt avslår motionerna

2012/13:Fi263 av Clas-Göran Carlsson m.fl. (S),

2012/13:C206 av Marianne Berg m.fl. (V) yrkandena 6–8,

2012/13:C251 av Christer Winbäck (FP),

2012/13:C282 av Christer Akej (M),

2012/13:C369 av Monica Green (S),

2012/13:C377 av Krister Örnfjäder (S),

2012/13:C401 av Jan Ericson (M),

2012/13:C410 av Hans Hoff (S) och

2012/13:C414 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S).

Ställningstagande

Antalet obetalda snabbblån ökade kraftigt under 2012. Statistik från Kronofogdemyndigheten visar att det under 2012 inkom 53 709 ansökningar om betalningsförelägganden som rör obetalda snabbblån, vilket motsvarar en ökning med 62 procent jämfört med 2011. Jag anser att detta är en mycket oroande utveckling. Konsekvensen av obetalda snabbblån är inte sällan betalningsanmärkningar och en ökad risk för överskuldssättning. Enligt min mening är det ytterst angeläget att verksamma åtgärder vidtas för att motverka problemen med snabbblån.

I den nya konsumentkreditlagen som trädde i kraft den 1 januari 2011 gäller samma regler för snabbblån som för konsumentkrediter i allmänhet. Detta innebär bl.a. att kreditgivaren har fått ett tydligt ansvar för att lämna

information om den effektiva räntan. Kreditgivaren ska också alltid vara skyldig att göra en kreditprövning. Konsumentverkets granskning visar dock att flera av de bolag som erbjuder snabblån till konsumenter brister i sin kreditprövning. Räntenivåerna är i många fall fortfarande mycket höga. Detta är enligt min mening inte rimligt.

Det är positivt att det i två departementspromemorior nu lämnas förslag om att Konsumentverket ska kunna ta ut en straffavgift av näringsidkare som inte gör tillräckliga kreditprövningar och att snabblåneverksamheten ska bli tillståndspliktig. Jag anser att regeringen omgående ska återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning i enlighet med förslagen i departementspromemoriorna så att lagändringarna kan träda i kraft den 1 juli 2013. Vidare bör reglerna för kreditgivningen vid snabblån skärpas ytterligare. Bland annat ska en kreditgivare som brustit i sin kreditprövning inte kunna vända sig till Kronofogdemyndigheten för att driva in sin fordran. Därutöver bör tillsynen över snabblåneföretagen intensifieras och samordnas på ett mer effektivt sätt. Det får vara regeringens uppgift att utarbeta de lagförslag som krävs och återkomma till riksdagen.

Vad jag nu anfört bör riksdagen, med bifall till motionerna 2012/13:C219, 2012/13:C223, 2012/13:C287, 2012/13:C390 yrkande 2 och 2012/13:C417, som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motioner bör avslås.

2. Sms-lån, punkt 1 (V)

av Marianne Berg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:C206 av Marianne Berg m.fl. (V) yrkandena 6–8,

bifaller delvis motion

2012/13:C414 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S) och

avslår motionerna

2012/13:Fi263 av Clas-Göran Carlsson m.fl. (S),

2012/13:C219 av Jan Ertsborn (FP),

2012/13:C223 av Christer Engelhardt (S),

2012/13:C251 av Christer Winbäck (FP),

2012/13:C282 av Christer Akej (M),

2012/13:C287 av Roger Tiefensee och Helena Lindahl (båda C),

2012/13:C369 av Monica Green (S),

2012/13:C377 av Krister Örnfjäder (S),

2012/13:C390 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 2,

2012/13:C401 av Jan Ericson (M),

2012/13:C410 av Hans Hoff (S) och

2012/13:C417 av Bo Bernhardsson och Anders Karlsson (båda S).

Ställningstagande

Statistik från Kronofogdemyndigheten visar att antalet obetalda snabblån har ökat kraftigt. Under 2012 inkom 53 709 ansökningar om betalningsförelägganden som rör obetalda snabblån, vilket motsvarar en ökning med 62 procent jämfört med 2011. Jag anser att detta är en mycket oroväckande utveckling. Obetalda snabblån resulterar inte sällan i betalningsanmärkningar och en ökad risk för överskuldssättning.

Den nya konsumentkreditlagen som började gälla den 1 januari 2011 har, enligt min mening, inte i tillräcklig utsträckning bidragit till att motverka problemen med snabblånen. Den granskning som Konsumentverket har gjort visar att många av snabblåneföretagen brister i sina kreditprövningar. Räntorna vid den här typen av lån är fortfarande i många fall oacceptabelt höga. Snabblåneföretagen behöver inte tillstånd från Finansinspektionen för att driva sin verksamhet och står därför i princip inte under någon egentlig tillsyn av Finansinspektionen.

I ett samhälle som förutsätter krediter är det viktigt att skapa ett ekonomiskt och socialt hållbart creditsystem för att förhindra att människor hamnar i en svår ekonomisk situation. Det är inte rimligt att kreditgivare ska bereda sig vinning genom att bevilja krediter utan att ta ansvar för att låntagaren har ekonomiska förutsättningar att betala tillbaka krediten.

Jag anser i och för sig att det är positivt att det i två departementspromemorior nu lämnas förslag om att Konsumentverket ska kunna ta ut en straffavgift av näringsidkare som inte gör tillräckliga kreditprövningar och att snabblåneverksamheten ska bli tillståndspliktig. Enligt min mening krävs det dock mer kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med de skuldsättningsproblem som den här typen av lån för med sig. Jag anser därför att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som innebär att sms-lån och andra snabblån förbjuds. För tiden innan ett förbud är på plats bör regeringen ta initiativ som innebär att en kreditprövning alltid måste göras för alla typer av snabblån. Regeringen bör också vidta åtgärder för att komma till rätta med de höga räntorna vid snabblån.

Vad jag nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2012/13:C206 yrkandena 6, 7 och 8 och delvis bifall till motion 2012/13:C414, som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

3. Allmänna reklamationsnämnden, punkt 3 (MP, V)

av Jan Lindholm (MP) och Marianne Berg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:C444 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkande 5.

Ställningstagande

Allmänna reklamationsnämndens beslut är inte bindande utan nämnden lämnar rekommendationer till parterna om hur tvisten bör lösas. Statistik från Allmänna reklamationsnämnden visar att mellan 71 och 76 procent av nämndens rekommendationer har följts under de senaste åren. Följsamheten varierar dock mellan olika branscher.

Vi anser att det är ett allvarligt problem att många näringsidkare inte rättar sig efter Allmänna reklamationsnämndens beslut. För att uppnå ett starkt konsumentskydd krävs att näringsidkarna följer de rekommendationer som nämnden lämnar. Om rekommendationerna inte följs är Allmänna reklamationsnämnden inte något verksamt alternativ till domstol för konsumenterna.

Regeringen har nyligen beslutat att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå lämpliga åtgärder för att säkerställa att konsumenter har tillgång till ett smidigt och kostnadseffektivt tvistlösningsförfarande utanför domstol (dir. 2013:23). I uppdraget ingår också att föreslå åtgärder för att få fler näringsidkare att följa de rekommendationer som Allmänna reklamationsnämnden lämnar. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2014. Vi uppskattar att regeringen arbetar noggrant med frågan men ifrågasätter samtidigt den långa utredningstiden för uppdraget. Problemet är inte nytt och många förslag till förändringar har länge diskuterats. Enligt vår mening bör regeringen, utan att ytterligare utreda frågan, snarast föreslå riksdagen de åtgärder som är möjliga att vidta för att öka följsamheten av Allmänna reklamationsnämndens beslut.

Vad vi nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2012/13:C444 yrkande 5, som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Övriga motionsförslag – förenklad beredning, punkt 7 (S, MP, SD, V)

Veronica Palm (S), Hillevi Larsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S), Jan Lindholm (MP), Markus Wiechel (SD), Marianne Berg (V), Lars Eriksson (S) och Elin Lundgren (S) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt vissa motionsförslag. Då det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som har gjorts av företrädare för våra respektive partier i motsvarande frågor i betänkandena 2010/11:CU14 och 2011/12:CU15, i förekommande fall ihop med företrädare för andra partier.

Vi vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att på nytt ge uttryck för avvikande uppfattningar i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:Fi263 av Clas-Göran Carlsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en skärpt lagstiftning mot sms-lån och ockerräntor.

2012/13:C202 av Marianne Berg m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regler som helt förbjuder skadliga kemikalier, metaller och doftämnen i barns leksaker.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i förordningsarbetet som följer efter lagstiftningen bör vinnlägga sig om att tolka direktivet 2009/48/EG så extensivt som möjligt i fråga om att skydda barns hälsa och miljön.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast ska ta initiativ inom EU för att förbjuda skadliga kemikalier, metaller och doftämnen i leksaker.

2012/13:C203 av Lars-Axel Nordell och Roland Utbult (båda KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att bättre skydda individen mot bedrägeri.

2012/13:C206 av Marianne Berg m.fl. (V):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta utreda en begränsning av direktreklam och stärkt konsumenträtt.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att mobiltelefonnummer kan spärras via Nix-registret på samma sätt som fasta telefoner.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning av marknadsföringslagen i syfte att hindra oseriösa försäljningsmetoder.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbjuda s.k. sms-lån och liknande snabba krediter.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kreditprövning måste krävas för alla lån inklusive sms-lån och liknande snabbkrediter.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att komma till rätta med problemet med ockerliknande räntor vid snabba lån.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa regler i marknadsföringslagen som ålägger näringsidkare att beakta barns allmänna utsatthet i kommersiella sammanhang.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge en lämplig myndighet i uppdrag att fortlöpande följa upp reklam som riktar sig till barn samt övervaka att lagar och riktlinjer följs vid marknadsföring som riktar sig till barn.
11. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om förbud mot könsdiskriminerande reklam, i enlighet med utredningsförslaget i betänkande SOU 2008:5 Könsdiskriminerande reklam – kränkande utformning av kommersiella meddelanden.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Konsumentombudsmannen i uppdrag att göra en kartläggning av den könsdiskriminerande reklamens utveckling och omfattning samt utforma råd och sprida information om könsdiskriminerande reklam.

2012/13:C215 av Lars-Arne Staxäng m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att motverka bluffakturor till privatpersoner och företag.

2012/13:C216 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ovälkommen telefonförsäljning.

2012/13:C219 av Jan Ertsborn (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Finansinspektionen ska ha full tillsyn över all finansverksamhet.

2012/13:C221 av Hans Hoff (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att lagstifta om att namnunderskrifter ska vara bindande vid köp av varor och tjänster.

2012/13:C222 av Hans Hoff (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bluffakturor.

2012/13:C223 av Christer Engelhardt (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reglerna för sms-lån bör skärpas och att tillsynen bör intensifieras och samordnas.

2012/13:C226 av Jonas Jacobsson Gjörtlér (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att även prisuppgifter exklusive moms tydligt ska framgå i prisinformationen för konsumenter.

2012/13:C233 av Hannah Bergstedt och Fredrik Lundh Sammeli (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över lagstiftningen om faktureringsavgifter.

2012/13:C239 av Elin Lundgren (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över lagstiftningen om ångerrätt för företagare.

2012/13:C244 av Kent Ekeröth (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast ska redovisa en åtgärdsplan mot bluffakturor med konkreta och effektiva förslag.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hur Svensk handels lista över oseriösa företag, eller en liknande lista, kan utvecklas och användas av svenska myndigheter för att speciellt peka ut företag som skickar ut bluffakturor eller bedriver dylika bedrägliga verksamheter.

2012/13:C250 av Christer Winbäck (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en konsumentanpassad prisupplysning om telefoni.

2012/13:C251 av Christer Winbäck (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en lagstiftning som tar hänsyn till vad som anförs i motionen.

2012/13:C254 av Johan Löfstrand och Louise Malmström (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vidareförsäljning av biljetter.

2012/13:C255 av Peter Jeppsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om telefonförsäljning.

2012/13:C261 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att se över om resegarantierna i bussbranschen behöver vara så höga som i dag.

2012/13:C262 av Anna Wallén (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa krav på skriftligt avtal vid all telefonförsäljning.

2012/13:C266 av Clas-Göran Carlsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av lagstiftningen för andrahandsförsäljning av biljetter.

2012/13:C277 av Suzanne Svensson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hur man kan hantera problemen med s.k. bluffakturor.

2012/13:C282 av Christer Akej (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regler för sms-lån.

2012/13:C286 av Ulf Nilsson och Christer Winbäck (båda FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kortbetalning måste ske under kortinnehavarens uppsikt.

2012/13:C287 av Roger Tiefensee och Helena Lindahl (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att undersöka möjligheten för ett krav på bevis på genomförd kreditprövning för att Kronofogdemyndigheten ska behöva hantera skulder från sms-lån.

2012/13:C291 av Marie Nordén m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av bättre skydd för alla typer av konsumenter.

2012/13:C295 av Anton Abele (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förslag för mobilabonnemang.

2012/13:C307 av Anders Karlsson och Peter Persson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka den enskilda konsumentens rätt vid telefonförsäljning.

2012/13:C363 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta lagstadga sista förfalldatum som sista betalningsdag.

2012/13:C369 av Monica Green (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av hårdare lagstiftning mot korttidslån med oskälig ränta.

2012/13:C372 av Clas-Göran Carlsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av lagstiftningen om bluffakturor.

2012/13:C373 av Åsa Lindestam (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ångervecka för företagare med F-skattsedel.

2012/13:C377 av Krister Örnfjäder (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att problemen med sms-lån måste belysas och ytterligare åtgärdas.

2012/13:C378 av Krister Örnfjäder (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade samlade insatser från samhällets sida för att komma till rätta med problemen kring bluffakturor.

2012/13:C379 av Thomas Strand (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att stoppa andrahandsförsäljning av biljetter till högre priser än utgångspriset.

2012/13:C390 av Veronica Palm m.fl. (S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla finansiella institutioner som erbjuder krediter till konsumenter ska stå under Finansinspektionens tillsyn.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla försäljare när det gäller handel på distans bör erbjuda en underskrift om kunden begär det.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skydd för småföretag.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att begränsa avtalstiden för mobil- och internetabonnemang till högst ett år.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om reklam riktad till barn.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om könsdiskriminerande reklam.

2012/13:C395 av Hillevi Larsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om miljömärkning av kläder.

2012/13:C397 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om reklam som riktas till barn.

2012/13:C401 av Jan Ericson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om krafttag mot ockerräntor.

2012/13:C410 av Hans Hoff (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ockerräntor.

2012/13:C414 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att snabblån utan riktig kreditprövning förbjuds.

2012/13:C417 av Bo Bernhardsson och Anders Karlsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa lagstiftningen för sms-lån.

2012/13:C418 av Johan Hedin (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minska företagarnas problem med bluffakturor.

2012/13:C434 av Erik Almqvist (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla ett lagförslag om förbud mot prispåslag vid vida-reförsäljning av evenemangsbiljetter.

2012/13:C435 av Ulf Holm m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att samla all konsumentlagstiftning i en gemensam konsumentbalk.

2012/13:C444 av Jan Lindholm m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tydligare produkt- och tjänsteinformation.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om marknadsföring riktad mot barn.
5. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag på hur följsamheten av Allmänna reklamationsnämndens beslut kan öka.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behov av att utveckla tydligare rättighetslagstiftning för områden där enskilda hamnar i konsumentliknande situationer.

BILAGA 2

Offentlig utfrågning

Sms-lån – situationen i dag?

Datum: tisdagen den 19 februari 2013

Tid: 10.00 – 12.00

Lokal: Förstakammarsalen

DELTAGARE

Justitiedepartementet

Statssekreteraren Martin Valfridsson

Tjänstemän från Regeringskansliet

Kronofogdemyndigheten

Teamchefen Anna-Carin Gustafsson Åström

Teamchefen Susanna Maras

Kommunikatören Jan Åkerlund

Kommunikatören Elin Sundeman

Finansinspektionen

Chefsjuristen Per Håkansson

Enhetschefen Johan Terfelt

Konsumentverket

Generaldirektören Gunnar Larsson

Juristen Anna Hult

Svenska Bankföreningen

Chefsjuristen Tomas Tetzell

Ferratum Sweden AB

Verksamhetschefen Thomas Rahman

Adam Hansson Tönning

Folkia AS Norge, Filial Sverige

Vice verkställande direktören Magnus Sjögren

Mobillån Sverige AB

Verkställande direktören Richard Gabler

ÖVRIGA INBJUDNA**Riksförbundet Insolvens**

Ordföranden Lena Nordqvist

Vice ordföranden Rickard Stenberg

Svensk Inkasso

Ordföranden Claes Månsson

Sveriges Kommuner och Landsting

Förbundsjuristen Olof Moberg

Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst

Styrelseledamoten Anna Nilsson

Styrelseledamoten Lena Björngreen

Styrelseledamoten Anett Bredberg Eriksson

Ordföranden: Det här är ett annorlunda sammanträde för civilutskottet, nämligen en öppen utfrågning om det som vi kallar för sms-lån. Förekomsten av snabba lån via sms och hemsidor har, av tekniska skäl, inte funnits särskilt länge på den svenska marknaden. De introducerades 2006. Redan i januari 2008 hade civilutskottet en öppen utfrågning i samma ämne eftersom man var orolig för utvecklingen.

År 2011 trädde en ny konsumentkreditlag i kraft. Den hade en viss inverkan till en början. Man såg att framför allt överskuldssättningen och de obetalda sms-lånen minskade. Men nu ser vi att det ökar igen. Flera rapporter i rad visar att både de obetalda sms-lånen och effekten av de obetalda sms-lånen, det vill säga överskuldssättning, skuldssättning och utmätning, har ökat. Därför är civilutskottet återigen oroligt över situationen och har skapat den här möjligheten att få en vidare bild av hur situationen ser ut, vad som behöver göras och vad som inte är lämpligt att göra. Som lagstiftare kan man ju ha briljanta idéer, men man behöver testa dem mot verkligheten och kloka människor. Vi har bjudit in ett helt knippe kloka människor för att få stöd, idéer och kunskap om hur det ser ut och vad vi som lagstiftare skulle kunna göra.

Detta är en del av utskottets arbete med uppföljning och utvärdering av den senaste lagförändringen, och det är en del av beredningsarbetet i civilutskottets betänkande nr 13 för i år, vårt konsumentbetänkande, där vi återigen behandlar sms-lånen.

Jag är glad att så många är här och att så många är intresserade av de här frågorna. Det är ju finansmarknadsfrågor och därför viktiga ur ett Sverige-tillväxtperspektiv. Det är också frågor som drabbar människor som kanske har det allra tuffast och inte får ekonomin att gå ihop och därmed blir sårbara.

Att många från civilutskottet och finansutskottet, men även andra riksdagsledamöter deltar i det här samtalet visar att det är viktiga frågor.

Lite praktisk information:

Den här utfrågningen direktsänds på riksdagens webbsida. Den spelas in av SVT för att sändas senare – till SVT:s tittare kan jag säga att nu är senare.

Det kommer att göras stenografiska uppteckningar. Det är ju en del av vårt beredningsarbete. Jag vill be talare som använder Powerpointbilder att beskriva bilderna. De stenografiska upptagningarna av texten kommer att ligga som underlag för beredningsarbetet i utskottet.

Vi har avsatt tiden fram till klockan 12 för detta. Vi har mycket att säga så jag ber de inbjudna talarna att hålla sig till den talartid de har fått sig tilldelad.

Jag vänder mig också till utskottets ledamöter med en vädjan. Vi är ju politiker och kan prata hur länge som helst. Jag önskar att vi kan hålla oss ifrån det och ställa konkreta frågor. Det går bra att begära ordet redan nu. Vi tar ansvar för att talarlistan blir sjyst. Det är inte säkert att det är den som anmäler sig först som får fråga först. Vi ska se till att det blir en bra diskussion efter kaffepausen som är om en timme.

Därmed börjar vi utfrågningen. Vem är mer lämplig att börja med när civilutskottet väljer att diskutera sms-lån än Konsumentverkets generaldirektör Gunnar Larsson. Välkommen att ge oss din bild av hur sms-lånesituationen ser ut i Sverige.

Gunnar Larsson: Tack för möjligheten att komma hit och prata om ett problem som vi på Konsumentverket har sett under många år, nämligen snabblånen som inledningsvis kallades sms-lån.

Tack för senast. Jag hade förmånen att stå här för fem år sedan, den 31 januari 2008. Redan 2008 hade den här lånetypen funnits på vår marknad i två år. År 2008 var jag och många med mig oroliga för att den här ganska oreglerade marknaden skulle orsaka en hel del problem för konsumenterna. Tyvärr har det visat sig bli så. Det fortsätter att vara problem trots att det införts krav på kreditprövningar och trots att de är registrerade hos Finansinspektionen.

Det verkar som om den här marknadens aktörer fortfarande tar ut svängarna alltför mycket. Det är en omogen marknad trots att den har funnits i Sverige i fem, sex, sju år. Jag återkommer till det.

Jag och vi på Konsumentverket välkomnar konsumentminister Birgitta Ohlssons förslag i en debattartikel häromveckan, tillsammans med Beatrice Ask och Peter Norman, att införa krav på tillstånd för den här typen av kreditverksamhet och dessutom förslag på att förse oss på Konsumentverket med verktyg när vi ska pröva om de sköter sig när det gäller kreditgivning med möjlighet att ge sanktionsavgift eller straffavgift.

Med mig i dag har jag Anna Hult som dagligen arbetar med de här frågorna. Vi svarar gärna på frågor så småningom.

Inledningsvis ska jag nämna att det samhälle som vi lever i i dag inte är detsamma som för fem till tio år sedan. Vi lever i ett kreditsamhälle. Det låter positivt, men vi ser en del problem med att vi har ett kreditsamhälle som bygger på att vi i dag i större utsträckning än tidigare nästan uteslutande lånar för att konsumera. Den gamla devisen att spara för att konsumera gäller inte längre. Det orsakar en hel del problem.

Vi har ett bolånetak på 85 procent. Det hindrar inte bankerna och andra att ge blancokrediter på upp till 100 procent till den som köper hus. Mobiltelefonin genererar ungefär 100 000 betalningsförelägganden hos Kronofogdemyndigheten. Snabblånen genererar hälften så många, 50 000. I dag finns det ungefär 20 miljarder kredit- och betalkort i Sverige med en balansomslutning på ungefär 50 miljarder. På senare tid har det poppat upp något som vi kallar fakturakrediter. Konsumenter erbjuds att i stället för att betala inom 30 dagar få kredit.

Med den här bilden vill jag visa att vi är utsatta för en stor tillgänglighet för krediter. Marknaden översvämmas. Vi kan varken köpa hus, bil eller livsmedel utan att låna pengar. Det är en oroande utveckling som vi måste beakta.

Jag ska säga något om de insatser som Konsumentverket har gjort. Jag tror att det var bolaget Mobillån som var först på marknaden med sms-lån som de då kallades 2006. Det tog bara några månader innan vi gjorde vår första polisanmälan om ocker i mars 2006. Det är en paragraf som har funnits länge i brottsbalken, och den gäller fortfarande. Den första polisanmälan vi gjorde avskrevs så småningom av rättsväsendet. Man tyckte inte att man ville prioritera sådana mål. Vi gjorde en ny anmälan 2010. Då tyckte jag att måttet var rågat. Det fanns en uppgift om 79 000 procents effektiv ränta – det tyckte jag minst sagt var något i överkant. Inte heller det gick till åtal mot ocker. Från rättsväsendets sida avskrev man ärendet hösten 2012. Vi gör inga fler polisanmälningar. Vi har sagt till både polis, åklagare och Regeringskansliet att det inte är vår uppgift att göra det. Vi förväntar oss att andra har den uppgiften.

Vi har också varit i marknadsdomstolen med ett antal mål. Under de första åren handlade det om marknadsföringsmål och brott mot avtalsvillkorslagen. Vi tvingas gå till domstol om inte aktörerna på marknaden rättar sig efter våra påpekanden. Vi hade fyra mål i marknadsdomstolen. I något av dessa mål trilskades man så att målet gick vidare till tingsrätten för att få vitet uttömt.

Slutligen har vi under ett antal år haft sex förbuds förelägganden. Det betyder att vi skriver till bolagen och ber dem underteckna ett föreläggande där de lovar att inte upprepa till exempel en marknadsföringsåtgärd som vi tycker strider mot lagen. I samtliga sex fall handlade det om snabbhetsrekvisitet. Det som var poängen med sms-lånen var ju att man snabbt skulle få pengar på sitt konto, vilket strider mot marknadsföringslagens regler. Alla de sex bolagen skrev på föreläggandet. Inget av våra mål eller förelägganden har blivit överklagat.

Jag återkommer till frågan om informationsinsatser som är jätteviktigt.

Det som kanske är mest intressant är att prata om kreditprövning. Även det återkommer jag strax till.

Det tillsynsområde som vi på Konsumentverket har är delat med Finansinspektionen. Vi har bara tillsyn över de snabblåneföretag som i dag är registrerade hos Finansinspektionen. De granskar inte och ger inte tillstånd för den här verksamheten. Jag hoppas att tillståndskravet ska införas så snart som möjligt. Vi har ansvar för de registrerade bolagen när det gäller kreditgivning. Bankernas kreditgivning, kreditbolagens kreditgivning samt Folkias kreditgivning – de kommer ju från Norge – har vi ingen rätt att granska.

Hur kreditgivarna sköter sig i förhållande till marknadsföringslagen och avtalsvillkorslagen är vårt ansvar. Oavsett om det är en bank vid Kungsträdgården eller ett kreditmarknadsbolag i Skåne är det vårt ansvar att se till att de sköter sin marknadsföring och att den är måttfull till exempel när det gäller kreditgivningen.

Det finns bolag som inte håller på med kreditgivning i huvudsak utan bara delvis. Då faller de under vår tillsyn. Det senaste exemplet är Älvsbyhus – det här utskottet jobbar ju också med bostadsfrågor. Som ni vet har vi ett bolånetak på 85 procent. Det efterlevs och vissa banker ger inte blancokrediter över 85 procent – en del gör det. Om banken finner att man inte har betalningsförmåga får man inte blancokrediter över 85 procent. Älvsbyhus har kommit på det finurliga att själva låna ut de 15 procenten utan att göra någon kreditprövning. Det tycker vi är ett brott mot konsumentkreditlagens bestämmelser. Därför har vi varnat bolaget.

Alla kreditgivare, oavsett om det är kreditmarknadsbolag, banker eller snabblåneföretag, faller under kravet på kreditprövning. I konsumentkreditlagen och i våra föreskrifter finns det explicit och tydligt uttryckt vad som krävs. Man ska ha en hel del uppgifter om konsumentens betalningsförmåga. För det räcker inte med en UC eller information som är extern. Man måste ha en dialog med konsumenten och få uppdaterade uppgifter så att man kan göra en riktig beräkning av betalningsutrymmet. Det är förbjudet att låna ut pengar till någon som inte har betalningsförmåga oavsett om det är ett snabblåneföretag eller en bank.

Våra möjligheter att ingripa mot detta enligt konsumentkreditlagen är i dag varning eller att förelägga bolagen vid vite att upphöra med verksamheten om de inte sköter kreditgivningen. Vi är tacksamma för de förslag som är på gång om att vi ska kunna förena vår varning med en straffavgift. Vi tror att det är ett viktigt instrument i vår verktygslåda.

Vi har granskat 22 snabblåneföretag av de 50 som finns registrerade och ett småhusföretag. Vi gör bedömningen att de 22 bolagen genererar ungefär 80 procent av marknaden, så vi har granskat i princip alla bolag som finns på marknaden i dag. Vi gör en jordnära granskning. Vi plockar in samtligt material i ett antal kreditärenden från bolagen. Vi går igenom ansökningar och annat material som man har hämtat in. Vi har också kallat till oss bolagsledningen i företagen för att de själva muntligen ska få redovisa hur de arbetar med kreditprövning och vilka rutiner och vilken policy de har. Därefter fattar vi beslut.

Vi kan konstatera att av 22 bolag där vi har 17 avslutade ärenden är det 16 som rör snabblåneföretag. 14 av dem har vi varnat för att de inte sköter sin kreditprövning. Det är mycket allvarligt. Lagstiftningen har ju funnits i två år. Den extra varningen gäller Älvsbyhus.

Man har genomgående för dåligt underlag för att göra en riktig och seriös och tillräcklig kreditprövning av konsumentens betalningsförmåga.

Vi tittar på en hel del andra åtgärder och förslag till idéer utöver att vi fortsätter att granska kreditgivningen. I dag ger elva snabblåneföretag gratislån. Det är ett populärt ord. Samtliga de tre bolag som finns med på dagens inbjudningslista ger gratislån. Det är något som vi har reagerat starkt mot. Vi tycker att det strider mot lagen. Det är missvisande att säga att det finns något som heter gratislån. Det lockar till överskuldssättning och strider mot lagen, menar vi.

En annan företeelse just nu är att några bolag sysslar med värningskampanjer, ungefär som bokklubbar. Den som kan få sina vänner att låna i bolaget får 200 kronor för varje vän som verkligen får lån. Man får som tack in 200 kronor på sitt eget konto om man lyckas förmå sina vänner att låna pengar. Alla sådana insatser är helt fel när det gäller hur man ska marknadsföra krediter. Det ska vara måttfullt, och man ska inte lockas att överskuldätta sig.

Vi har reagerat mot detta och det pågår en dialog med de elva bolagen. Vi förutsätter att de kommer att upphöra med detta.

Jag nämnde fakturakrediterna tidigare. Där har vi ett mörkertal. Jag kan till exempel köpa något via e-handeln för 10 000 kronor och bestämma att jag vill betala inom 30 dagar. När fakturan på 10 000 kronor kommer och jag hade tänkt betala inom 30 dagar får jag ett lockerbjudande om att jag inte behöver betala 10 000 utan kan låna 9 000 och betala 1 000 kronor. Man får alltså låna 9 000 kronor trots att man inte hade tänkt det. Det lånet kan sträcka sig över mer än tre månader.

Vi anar att det vid fakturakrediter inte sker någon kreditprövning över huvud taget. Det tycker vi är allvarligt.

Vi skulle gärna se att det fanns ännu bättre statistik än i dag. Vi vill ge information till rätt grupper. Vi vill veta att vi med våra insatser med konsumentstöd och utbildning verkligen når dem som har problem. Vi vet ju inte om de 53 000 betalningsföreläggandena hos Kronofogden är 53 000 individer. Det kan ju vara 25 000 som har två betalningsförelägganden. Vi vet inte heller om bolagen själva kanske har många fler obetalda utestående fordringar som man inte kräver in över huvud taget. Det finns alltså ett stort mörkertal, särskilt när det gäller fakturakrediter.

Vi skulle gärna se att vi fick bättre statistik för att kunna göra riktade informationsinsatser.

När man träffar bolagsledningarna i snabblåneföretagen förvånas man över att kravet att känna lagen kanske inte gäller alla. När vi pratar om kreditprövningar och de krav lagen ställer får vi höra bolagsledningarna säga att lagen har ju bara gällt i två år och att man måste väl få tid att anpassa sig.

Det skulle ni säga när ni blir stoppade i en fartkontroll. Så fungerar det ju inte!

När ni i riksdagen stiftar lagar förväntar sig åtminstone vi att näringsidkarna rättar sig efter den lag som ni klubbar igenom. Den 1 januari 2011 ställde ni krav på att alla som ger ut krediter ska pröva om det finns en betalningsförmåga, annars får man inte ge kredit. Som jag sade visade det sig att 14 av de 16 granskade snabblåneföretagen inte följde lagen två år efter det att den trätt i kraft.

Vi inser att det behövs mer information, så i januari hade vi ett informationsmöte med hela branschen. Det var god uppslutning. Vi fick många bra frågor och en bra dialog med branschen. Det mest positiva är att branschen själv signalerar att man vill skapa en branschorganisation.

Vi har kontakt med många branschorganisationer i näringslivet och ser verkligen fram mot att få en mot- eller medpart för att arbeta fram en branschöverenskommelse. Vi är den myndighet som av regeringen har utsetts att sluta branschöverenskommelser med näringslivet på flera håll och kanter. Vi ser gärna att vi får till en branschöverenskommelse med den nya branschorganisationen som är under uppbyggnad.

Tanken med branschorganisationer är att det tak som ni lagstiftare sätter i form av lagar kan vi förhandla fram i branschen så att vi ökar konsumentskyddet och höjer kraven gemensamt med näringslivet för att få en mer seriös och balanserad marknad vare sig det handlar om livsmedel eller krediter.

En mycket viktigare fråga för er politiker är att se till att vi höjer folkbildningen när det gäller privatekonomiska frågor. Vi gör själva flera olika insatser men också tillsammans med andra. Vi har bland annat en webbsida som riktar sig till ungdomar och som innehåller information om hur man ska hantera sin ekonomi. Den finansieras tillsammans med Konkurrensverket, Kronofogden, Finansinspektionen och vi har en hel del andra projekt.

Ordföranden: Anna-Carin Gustafsson Åström ska nu ge oss Kronofogdemyndighetens bild av effekterna av de snabba lånen.

Anna-Carin Gustafsson Åström: Tack för att vi från Kronofogdemyndigheten har blivit inbjudna till denna hearing i denna viktiga fråga. Jag är chef för det förebyggande arbetet inom Kronofogden. Jag har en bakgrund bland annat som ansvarig för skuldsanering. Genom min kunskap från såväl rehabiliterande som preventivt arbete har jag en bra helhetssyn över överskuldssättningsfrågor på en övergripande nivå.

Jag har med mig ett antal experter som kan svara på era frågor på mer konkret nivå. Det är Jan Åkerlund, Susanna Maras och Elin Sundeman.

Jag ska först säga några ord om Kronofogdemyndighetens uppdrag. Vi är en opartisk myndighet som arbetar för att långivare ska få betalt i tid. Det innebär att den som har pengar att fordra ska få hjälp att driva in dem. Samtidigt ska den som har en skuld att betala få råd och stöd för att reda ut sin situation. Vår utgångspunkt är att vi ska göra det lätt för företag och medborgare att göra rätt för sig.

Vi följer regelbundet ekonomiska beteenden och företeelser och identifierar sådana som kan leda till överskuldssättning. Snabblånen är en sådan företeelse som vi har följt sedan lanseringen 2006.

Vi har halvårsvis kommunicerat statistik över inkomna ärenden som rör obetalda snabblån, och vi har nyligen startat ett projekt som gäller den här frågan. Det är ett projekt som bland annat innefattar en fördjupad analys av obetalda snabblån och en samverkan med branschaktörer.

Innan jag går närmare in på vad Kronofogden gör för att minska antalet obetalda snabblån ska jag visa utvecklingen av inkomna ärenden hos Kronofogden sedan lanseringen 2006.

Den här bilden visar antalet ansökningar om betalningsförelägganden som gäller obetalda snabblån. Mellan åren 2006 och 2009 såg vi en kraftig ökning av antalet inkomna ärenden till Kronofogden som har sin grund i den här låneformen. Det ökade från 1 407 ärenden till 46 531. Ökningen år 2009 tror vi har flera förklaringar. En förklaring kan vara att marknaden växte och att fler aktörer som beviljar den här typen av lån tillkom.

Det finns säkert flera förklaringar till den därefter följande minskningen av antalet ärenden, bland annat den dom som tidigare berördes angående hur lånen fick marknadsföras i fråga om snabbhet.

Brytpunkten då det började öka igen kom första halvåret 2011. Under första halvåret 2012 skedde en ökning med 70 procent. Tittar man på helåret 2012 ser vi en ökning med över 60 procent från året före.

Vi saknar relationstal, till exempel hur mycket marknaden har vuxit och hur många lån som beviljats under samma period.

Barn, ungdomar och unga vuxna är alltid prioriterade i Kronofogdemyndighetens arbete. Den här bilden visar att ungdomars andel av snabblånen är 21 procent, vilket är en ökning med 10 procent från föregående år. Med ungdomar menar vi här personer mellan 18 och 25 år.

Det kan tyckas som om det inte är en dramatisk ökning. Men det är viktigt att poängtera att vart femte obetalt snabblån står en ungdom eller en ung vuxen för.

Sedan 2006 ser vi dock att ungdomars procentuella andel av de obetalda snabblånen har minskat kraftigt. Vi tror att det finns flera förklaringar till det. En förklaring kan vara att Kronofogdemyndigheten har uppmärksammat snabblånen i medierna. Vi har särskilt riktat oss till ungdomar. Vi har också genom vårt undervisningsmaterial till lärare berört just snabblånen och effekterna av obetalda snabblån. Vi vet att de lektioner som vi har producerat och som finns på vår hemsida används frekvent av lärare.

En relevant fråga är vad Kronofogdemyndigheten gör för att minska antalet obetalda snabblån utifrån den befintliga lagstiftningen. Jag har valt att utöver det som jag har nämnt lista tre punkter.

Vi har en samverkan med snabblåneföretagens branschorganisation under bildande. Kronofogden har initierat en samverkan med den branschorganisation som är under bildande, och vi har träffat representanter för de större snabblåneföretagen. Syftet med denna samverkan är direkt kopplat till Kronofogdemyndighetens uppdrag att förhindra att fler hamnar i över-skuldsättning och se till att fler får betalt i tid. Det är också kopplat direkt till vår målsättning om färre ärenden och rätt ärenden till Kronofogdemyndigheten.

Det handlar egentligen om att utifrån våra kunskaper och erfarenheter förebygga att fler låntagare hamnar hos Kronofogden. Vi från Kronofogden ser att vi kan fungera som en katalysator för det förbättrings- och förändringsarbete som krävs för att åstadkomma det, likt det som vi har åstadkommit tidigare inom ramen för mobilbranschen.

Vi ska också genomföra en fördjupad analys av obetalda snabblånen som hamnar hos Kronofogden. En analys av de beviljade lånen som har gått vidare till Kronofogden förutsätter bland annat just en samverkan med branschorganisationen under bildande.

Vi är överens med företrädarna för branschorganisationen under bildande om vikten av att analysera vad som händer för vissa grupper som tar snabblån och vilken omfattning det har. Här ingår bland annat att ställa ökningen av obetalda snabblånen i relation till beviljade lån och att undersöka vilken effekt Konsumentverkets varningar har haft i Kronofogdemyndighetens register.

Slutligen sprider vi kunskap om snabblånen och följderna av obetalda sådana i syfte att långivare och låntagare ska fatta medvetna ekonomiska beslut, så att färre blir överskuldsetta och fler får betalt i tid.

När det gäller informationsmaterial riktat till ungdomar har vi, som jag sade tidigare, inom ramen för vårt lärarrum, som finns på Kronofogdemyndighetens hemsida, tagit fram undervisningsmaterial som just berör snabblån och vad som händer om ett lån inte betalas tillbaka.

Kronofogdemyndigheten följer, som jag också har nämnt, utvecklingen av obetalda snabblånen. Vi redovisar också regelbundet statistik i medierna.

I slutet av januari 2013 gick vi ut med statistik för året 2012. Den kvantitativa analys som vi har gjort av denna informationsinsats visar att artiklar publicerades i 110 papperstidningar och tog upp den statistik som vi publicerade. Det visar att intresset och engagemanget för denna fråga är mycket stort och att vi har nått många med den information som vi har velat.

Ordföranden: Vi tackar Anna-Carin Gustafsson Åström för detta och går vidare till chefsjurist Per Håkansson på Finansinspektionen.

Per Håkansson: Från Finansinspektionen kan jag inleda med att konstatera att vi håller med både Konsumentverket och Kronofogdemyndigheten om att det behövs åtgärder för att komma till rätta med denna starkt uppåtgående trend i antalet ärenden med snabblån hos Kronofogdemyndigheten. Den är djupt oroande. Detta är någonting som vi har uppmärksammat tidigare och fört på tal.

Vi har också en annan ingång, och det är att vi som finansiell tillsynsmyndighet svarar på många frågor från konsumenterna om många olika saker. Någonting som vi får många frågor om är snabblån, snabblåneföretag och ibland också varför vi inte gör någonting åt snabblåneföretagen. Det beror på att snabblåneföretag som har som huvudsaklig verksamhet att lämna krediter ska registrera sig hos Finansinspektionen. Men att vara registrerad hos oss är någonting helt annat än att stå under tillsyn. Detta är ett vanligt missförstånd. Det används också av vissa företag i marknadsföringen. Det är klart att det är ett korrekt konstaterande av ett företag när man marknadsför sig att man är registrerat hos Finansinspektionen. Men för konsumenten kan det vara missledande därför att det många gånger uppfattas som en kvalitetsstämpel att företaget är registrerat, men det är det inte.

Den tillsyn som vi bedriver över snabblåneföretag är en penningtvättstill-syn, och den är inte användbar för att komma till rätta med eventuella avarter i denna bransch. Vi är därför positiva till det som vi har hört om att regeringen ämnar föreslå regler om tillståndsplikt för företag som erbjuder vissa konsumentkrediter, och vi är positiva till det som har indikerats om att det också ska bli möjligt för Konsumentverket att ha skarpare ingripandemöjligheter. Det var för övrigt någonting som vi tog upp och flaggade för i vårt remissvar inför denna reform och reglerna 2011.

Vår uppfattning är nämligen att all statlig tillsyn ska vara effektiv, kraftfull och målinriktad. Den ska värna skattebetalare och konsument, och den ska vara verkningfull. Tillsyn tenderar att vara mycket effektivare och verkningfullare om det finns kraftfulla ingripandemöjligheter.

Vi tror alltså att krav på tillstånd ger bättre möjligheter att bryta denna trend och att tillsyn ger bättre förutsättningar att bryta trenden, och inte minst de förbättrade ingripandemöjligheterna framför allt för Konsumentverket, om det nu blir detta förslag som slutligen läggs fram.

Min poäng med resonemanget är att detta inte är lösningen på problemet. Detta är en del av lösningen. Det är ett steg på vägen. Tillsyn är bara effektiv i den bemärkelsen att en sådan tillsynsmyndighet måste utöva tillsyn gentemot en måttstock, och denna måttstock sätts i de verksamhetsregler för verksamheten som lagstiftaren ställer upp. Det är alltså dessa verksamhetsregler som avgör om exempelvis Finansinspektionen eller någon annan myndighet har möjlighet att ingripa mot det som vi uppfattar som avarter i denna verksamhet.

Men själva tillsynen ger åtminstone möjligheter. Både Konsumentverket och Kronofogdemyndigheten har nämnt det. Det kommer i varje fall att ge oss en mycket bättre bild av hur denna verksamhet egentligen ser ut. En tillsynsmyndighet kommer nämligen att ha möjlighet att kräva in underlag från företagen under tillsyn på ett helt annat sätt än vad vi kan göra nu. Det innebär att en tillsynsmyndighet kommer att kunna tränga in i verksamheten och också få fram underlag för att analysera verksamheten på ett helt annat sätt.

För den som hamnar i betalningssvårigheter på grund av impulsivt kredittagande hjälper det inte att långivaren har tillstånd att driva verksamheten. Det är i och för sig så att kapitalkrav och lämplighetsprövningar av olika slag som kommer att följa naturligtvis kommer att hjälpa till att stoppa snabblåneföretag som är klart oseriösa. Men om man ska ha en effekt på företagets beteende sedan de väl har fått tillstånd behövs det klara regler att bedöma verksamheten mot.

Många upplever att det finns problem med oskäliga villkor trots att det redan i dag finns regler om oskäliga avtalsvillkor och regler om ocker i strafflagstiftningen. Gunnar Larsson på Konsumentverket förde det på tal alldeles nyss. Hittills har inte rättsväsendet – polis, åklagare, domstolar – valt att ingripa straffrättsligt och använda de straffrättsliga medlen. Det är intressant. När man ser och hör talas om lånevillkor och räntevillkor som

alla uppfattar som ocker, hur kommer det sig då att det inte är ocker? Det är en fråga som måste besvaras. Det har att göra med hur dessa rättsvårdande myndigheter väljer att tillämpa lagstiftningen men också hur lagstiftningen är utformad. Det är alltså i stor utsträckning en fråga för lagstiftaren att ta ställning till om man är nöjd med detta förhållande eller om man anser att det finns skäl att ändra lagstiftningen på något sätt.

Det finns olika verksamhetsregler eller inskränkande regler som man skulle kunna tänka sig för denna verksamhet. I Finland har man exempelvis valt att införa ett räntetak. Jag tror att det ligger på 50 procents ränta. Självklart är allt detta inskränkningar i näringsfriheten och inte minst i den enskilda konsumentens möjlighet att få kredit. Alla snabb lån är inte dumma lån. Det finns naturligtvis situationer där en konsument gör ett väl övervägt ställningstagande till om han eller hon ska ta ett lån eller inte.

Det finns naturligtvis för- och nackdelar med alla sådana regler, och de måste vägas mot varandra och utredas ordentligt. Det är i grunden ett politiskt ställningstagande om man tror att det är en bra idé med ett räntetak. En del tror att det kommer att driva upp en del räntor till taket. Andra tror inte på den effekten. Det tål att tänka närmare på. Det centrala med en sådan åtgärd eller andra tänkbara åtgärder är att det finns begränsningar när det gäller möjligheten eller skyldigheten för kronofogden att driva in denna typ av lån där man skulle kunna tänka sig någon form av regler om låneutbetalningsfördröjning och annat. Allt detta är åtgärder som det finns både för- och nackdelar med. Huvudsaken är att frågan utreds och att lagstiftaren gör ett ställningstagande.

Nu har vi talat om begränsningar på utbudssidan. En metod som har nämnts av båda myndigheterna före mig är den finansiella folkbildningen. Där bedriver alla myndigheter ett ambitiöst arbete, och jag tror säkert att det har fått resultat. Alla resultat är goda resultat här. Men det är inte säkert att man når ut till alla och lyckas med denna finansiella folkbildning.

Det finns säkert skäl att fortsätta fundera på vad det egentligen är som driver efterfrågan. Varför tar folk dessa lån? Även om man i något slags teoretisk bemärkelse är väl medveten om att det är dåliga villkor för konsumenten väljer ändå många att med öppna ögon ta dessa lån.

De lämpligaste medlen för ett effektivt kundskydd kan vidtas först när man har klart för sig både samhällets behov och individens drivkrafter.

Detta var mitt bidrag till diskussionen.

Ordföranden: Vi tackar för detta. Vi lär senare återkomma med frågor. Då hälsar jag chefsjurist Tomas Tetzell från Svenska Bankföreningen välkommen för att ge er bild.

Tomas Tetzell: Jag tackar för att vi från Bankföreningen har blivit inbjudna till denna utfrågning i detta mycket angelägna ärende. Jag vill först framföra en hälsning från föreningens verkställande direktör Thomas Östros som beklagar att han inte kunde delta här i dag. Han har ett viktigt möte med EU-kommissionärerna i ekonomiska frågor som var inplanerat sedan tidigare.

Bankföreningen företräder ett 25-tal banker, från de stora universalbankerna till mindre nischbanker och internetbanker. I likhet med många andra som redan har uttalat sig är vi bekymrade över denna utveckling på snabblåne marknaden. Vi har sett hur kunder kan drabbas till följd av de höga avgifter och räntesatser som tillämpas i denna verksamhet. Dessutom får dessa företags verksamhet effekter på branschen i övrigt och skadar förtroendet för hela den finansiella sektorn, inklusive de seriösa företagen som smittas av de beteenden som finns.

Därför är vi positivt inställda till en skärpt reglering av snabblåneföretagens verksamhet på det sätt som har beskrivits här av Finansinspektionen och som har aviserats i debattartiklar och i de tankar som finns i en del av de motioner som utskottet har att behandla. Vi tror att en sådan reglering måste omfatta krav på tillstånd för verksamheten från Finansinspektionens sida och att man, som Per Håkansson här har angett, måste ha klara tillsynsbefogenheter och ett klart regelverk som dessa företag har att följa. Inte minst viktigt är naturligtvis att sanktionsmöjligheterna kan bli effektiva och att man naturligtvis ytterst kan dra in ett tillstånd för ett företag som missköter sig på marknaden.

Från Bankföreningens sida är vi angelägna om att all kreditgivning till konsumenterna ska vara ansvarsfull och att man ska göra en noggrann kreditprövning och bedöma att det finns en återbetalningsförmåga innan man lämnar krediterna.

Utöver att man reglerar företagets verksamhet är det, som också har nämnts här, viktigt att konsumenterna naturligtvis får goda redskap för att kunna göra bra val på den finansiella marknaden genom ökade kunskaper och genom bra information från företagets sida. Om konsumenten till slut ändå hamnar i betalningssvårigheter ska det finnas stödmöjligheter från samhällets sida. Där finns det initiativ framlagda och mer bereds i olika statliga utredningar på detta område för att flytta fram positionerna.

Vi har berört kreditgivningen, men jag skulle ändå avslutningsvis vilja peka på en annan företeelse som också behöver regleras mer. Det handlar om ökad trygghet för spararna. Det finns en företagstyp som heter inlåningsföretag och som också är en företagstyp som är registrerad endast hos Finansinspektionen, men det finns egentligen inte någon tillsynsbefogenhet i förhållande till dem. Här får konsumenterna också kanske den felaktiga bilden att man sparar i ett företag som omfattas av insättningsgarantin. Men i själva verket kan det vara en riskfylld sparform dit man lockas med höga räntesatser. Här tycker vi också att det finns anledning att skärpa lagstiftningen så att även dessa företag omfattas av krav som liknar de som gäller för banker med insättningsgaranti, noggranna kreditkrav och så vidare.

Sammanfattningsvis är Bankföreningens synpunkter att vi är bekymrade över utvecklingen och gärna ser att det tillskapas ett kraftigare regelverk och att man också stärker konsumenternas ställning på marknaden.

Ordföranden: Vi går vidare till vice vd Magnus Sjögren på Folkia.

Magnus Sjögren: Jag vill å mina och hela bolagets vägnar verkligen tacka för inbjudan till dagens offentliga utfrågning. Vi hoppas att vårt bidrag, som har sin naturliga utgångspunkt i vår verksamhet som redan licensierad verksamhet under tillsyn, i någon mån kan underlätta civilutskottets fortsatta arbete.

Folkia är alltså ett norskt licensierat kreditmarknadsbolag med verksamhet i Sverige, Norge, Danmark, Finland och Estland. I Sverige bedrivs verksamheten i filialform till det norska bolaget och har under åtminstone de senaste fem åren representerat den största marknadsandelen i Sverige.

Folkia erhöll sin licens som kredit- och finansieringsföretag 2007 i Norge. Den föregicks av en noggrann prövning av verksamheten som sådan och även en noggrann prövning av bolagets ledning, styrelse och verkställande direktör. Syftet med prövningen är givetvis att på förhand säkerställa att det är en seriös verksamhet som kommer att ha en långsiktig hållbarhet.

De krav som ställs på oss som licensierat bolag är tämligen omfattande. De genomsyrar också verksamheten i samtliga filialer. Vi har bland annat krav på oss att publicera delårsrapporter varje kvartal. Det är alltså full insyn i vår finansiella situation. Resultat och balansräkning publiceras offentligt på vår norska hemsida.

Vi har även krav på oss att ha en internkontroll och riskstyrning som står i relation till verksamhetens risker. Detta följer vi givetvis upp internt i bolaget. Men det är inte bara vi som följer upp det. Förutom Finanstilsynet som har det övergripande ansvaret är det Kontrollkommittén, som är en särskild kommitté enligt norsk lagstiftning som ligger mellan Finanstilsynet och de finansiella bolagen, som granskar oss. Det finns även extern revisor. Vi går just nu igenom våra interna processer för 2012 där extern revisor utger ett separat och eget författat utlåtande huruvida bolaget har uppfyllt gällande regler.

Den kanske viktigaste delen i vår riskkontroll är den interna kapitalutvärderingen där samtliga risker så att säga ska få sin motsvarighet i vårt kapital. När vi går igenom våra risker gör vi det mycket grundligt. Den risk som kanske har fått störst uppmärksamhet i svenska medier är kreditrisken. Vi talar mycket om en bristande kreditprövning, och vi läser något förvånat i tidningen att vi inte tar en kreditprövning och att det är allmänna brister i bedömningen av våra kunders betalningsförmåga. Jag kan givetvis bara uttala mig för Folkias räkning. Vi har i någon mån ett ansvar.

Denna information är förvisso konkurrens känslig, och vi vill inte så gärna att våra konkurrenter ska få se hur det går för oss. Men i dag känner jag att det verkligen är tillfälle att visa hur det egentligen ser ut när det gäller de i medierna stundtals utskälda sms-lånen – korta krediter på 30 dagar. Vad är det faktiska utfallet? Denna övning gör vi fortlöpande och samlar upp den varje år i vår interna kapitalutvärdering.

Vi har nu satt samman en liten graf som visar 30-dagars sms-lån som nu är så utskällda. Man kan undra hur återbetalningsgraden är. I hur hög grad får vi faktiskt tillbaka de pengar som vi lånar ut? Hur duktiga är vi på att göra en noggrann, balanserad och ansvarstagande kreditprövning? Är det i sju fall av 10? Är det i åtta fall av tio? Är det i nio fall av tio?

Verkligheten när det gäller ett 30-dagars sms-lån hos Folkia ser ut som på denna graf. Den tar sin början strax före finanskrisens start sommaren 2008. Detta är en del av vår verklighet som licensierat bolag under tillsyn. Vi måste ha full koll på våra risker, i synnerhet kreditrisken.

Man kan här se att redan före finanskrisen får vi i 98 fall av 100 tillbaka de pengar som vi lånar ut. Detta är givetvis ingen slump utan ett resultat av en ansvarstagande kreditgivning. Ni kan även se hur det var under finanskrisen. Här går jag inte i någon polemik med Bankföreningen. Men jag vet att det finns kommersiella storbanker som hade betydligt större problem än vi med sina kreditrisker under finanskrisen.

Trenden går nedåt, och jag kan nu utvärdera vad som hände under kvartal två 2012. I vilken grad får vi tillbaka de pengar som vi lånar ut? Hur duktiga har vi varit? Vi är nere på 99 fall av 100. Vi får alltså i 99 fall av 100 tillbaka de pengar som vi har lånat ut.

Det är lätt att säga att man bedriver en ansvarsfull kreditgivning. Men detta är faktiska siffror för det licensierade bolaget Folkia när det gäller de lån på 30 dagar som i medierna kallas sms-lån.

Jag tänkte avslutningsvis ge en kort beskrivning. Jag tror att det florerar olika uppfattningar om hur den normala sms-lånekunden ser ut. Är det en 18-åring, eller hur gammal är denna kund? Genomsnittsåldern för dem som tar sms-lån är 39 år. Det är en jämn fördelning mellan kvinnor och män. Den genomsnittliga inkomsten är 242 000 kronor per år. Vi tar alltid en kreditupplysning, och det har vi alltid gjort sedan starten 2006. Vi gör på angivet sätt vår egen bedömning om den sökande har ekonomiska förutsättningar eller inte. Vi har traditionellt under varumärket Folkia inte gett lån till sökande med betalningsanmärkning. Som ett resultat av denna kreditgivning uppskattar vi att våra kreditförluster för 30 dagars sms-lån för 2012 kommer att landa på ungefär 1,5 procent.

I vårt kapitaltäckningsarbete vågar jag säga att vi har en ganska hög kapitaltäckningsgrad för pelare 1 på 24–25 procent.

Jag tror att ökad tillsyn och kontroll är helt rätt väg att gå i Sverige. Folkia är positiva till krav på licensiering, och Folkia är positiva till ökad tillsyn och kontroll.

Ordföranden: Vi tackar för det och går vidare till Richard Gabler, som är vd för Mobillån Sverige AB, och låter honom ge sin bild av situationen och företaget.

Richard Gabler: Jag tackar för att vi har fått komma hit i dag. Jag tänker tala om verksamheten i Mobillån och hur det ser ut för oss. Till att börja ska jag tala lite grann om vår verksamhet.

Vi har funnits sedan 2006. Vi har haft över 200 000 personer i Sverige som har sökt lån hos oss. Vi finns även i Danmark. Men detta är siffror bara för Sverige.

Vi omsätter ungefär 20 miljoner per år och gör ett resultat på 1 miljon kronor. Antalet ansökningar under 2012 var strax över 60 000, och antalet lån som vi beviljade var ungefär 30 000.

Av de personer som inte har någon historik hos oss, alltså nya kunder, är det 85 procent som får avslag och som inte blir beviljade ett lån. Över lag i hela verksamheten är det strax över 50 procent. Vi har en del kunder som tar krediter två tre gånger om året.

Vi lånar ut ungefär 100 miljoner kronor per år. Vi har inte öppet under kvällar och helger, utan det är vardagar som gäller för oss.

Jag ska fylla på med det som Magnus Sjögren berättade om, nämligen hur våra kunder ser ut eftersom det florerar en del uppfattningar som inte riktigt stämmer med verkligheten. Av bilden framgår hur vår snittkund ser ut. Vi har en mycket jämn könsfördelning. Det är nästan 50–50. Kvinnorna är något äldre än männen. Männen är strax under 37 år, medan kvinnorna är runt 40 år. Männen tjänar mer än kvinnorna, vilket återspeglas i samhället som helhet. Våra män har inkomster runt 270 000 kronor, medan kvinnorna har inkomster runt 230 000 kronor. Snittlånet är ungefär 3 000 kronor.

Vi har, som sagt, funnits sedan 2006. På den lilla grafen visas hur medelåldern har utvecklats bland våra kunder. Medelåldern var 33 år under 2008. Den har nu stigit ganska markant och är nu 38,4 år om man slår ihop båda könen. Vi ser en liknande utveckling i fråga om inkomsterna. År 2008 var snittinkomsten för en sökande hos oss 175 000 kronor. Denna kurva är lite planare, så vi kanske har nått en målgrupp som verkligen är vår målgrupp. I början var det lite mer spritt. Nu ser vi att snittinkomsten återigen, om man slår ihop könen, är ungefär 250 000 kronor om året.

En annan sak som har diskuterats mycket flitigt i medierna och också återkommer i denna ockerdebatt är den effektiva räntan. Det tror jag har att göra med att man blandar ihop begreppen. Man tolkar effektiv ränta som den faktiska ränta som folk betalar på våra lån. Men det stämmer inte.

Jag tänkte även göra en liten jämförelse. Ingen av storbankerna lånar ut belopp mellan 1 000 och 10 000 kronor. Det är därför som vi finns. Vi fyller ett gap som finns på marknaden. Man kan se att Nordea är den bank som lånar ut det lägsta beloppet, nämligen 10 000 kronor. Sedan är det från 20 000 och 30 000 kronor och uppåt. Men det är betydligt högre belopp än hos oss.

Men om man skulle lyckas gå in på en av dessa banker och ta ett lån som motsvarar vårt snittlån på 3 000 kronor, hur skulle det då se ut? De olika bankerna har uppläggningsavgifter på alltifrån 300 till 700 kronor. Sedan har de ränta och aviavgifter. I kolumnen näst längst till höger på bilden kan ni se totalkostnaden. Jag har även räknat om detta till effektiva räntor enligt konstens alla regler, och det är så här det ser ut när man räk-

nar om ett litet lån och ska visa effektiva räntor. Då ser ni att Nordea har en effektiv ränta på 2 500 procent, Swedbank ungefär 2 300 procent och Handelsbanken ungefär 1 500 procent. Sedan kommer vi med 900 procent och därefter SEB med 350 procent. Så blir det om man räknar om till effektiva räntor.

Nu vill jag visa på ytterligare en sak när det gäller effektiva räntor. Men jag vill återigen säga att det inte är samma sak som den faktiska ränta som man betalar. Om man skulle ha ett lån på 3 000 kronor och höjer till en effektiv ränta på 1 000 procent. Om den effektiva räntan var samma sak som den faktiska ränta som man betalar skulle det innebära att om man lånar 3 000 kronor betalar man tillbaka dessa 3 000 kronor plus 30 000 kronor i räntekostnad.

Som ni ser är den totala kostnaden inte ens i närheten av vad man faktiskt betalar tillbaka. Vi måste släppa diskussionen där man lite slarvigt uttrycker sig som om den effektiva räntan faktiskt skulle vara den ränta man betalar för de här lånen. Det är ingen som gör det. Det är omöjligt. Det går inte att låna av oss och betala 1 000 procent i ränta.

Vad är det då vi gör? Ibland uppstår oförutsedda händelser. Ofta är de knutna till någon form av ekonomisk svårighet. Då vill man kanske snabbt bli av med det problemet, och då finns vi som ett alternativ. Vanliga människor ska kunna låna ett mindre belopp och lösa sitt problem och sedan återbetala när de får sin nästa lön eller därefter.

Vi är ett komplement på kreditmarknaden. De siffror jag har tagit där jag jämför med storbankerna kommer från deras hemsidor. Jag delar gärna med mig av uträkningen av effektiv ränta. Det är inga konstigheter. I dag finns ett gap på marknaden, och det är det gapet som vi fyllde. Storbankerna lånar inte ut de här beloppen.

Vi har pratat om avtalsvillkor och om effektiva räntor. Jag anser att effektiv ränta är ett sätt att komplicera det hela, men vi har inga problem med att publicera den. Men faktum är att våra kunder förstår våra produkter. Visst finns det kanske klagomål hos dem som har problem att betala tillbaka, men det är kanske inte så konstigt. De som har problem att betala säger att de inte kunde förstå. Den absoluta majoriteten av våra kunder förstår våra villkor och har inga problem att betala tillbaka.

Jag återkommer till åldersfördelningen. Så här ser det ut med våra lån fördelade på åldrar – det är tioårsspänn förutom första spannet. Under 2012 gav vi 0 lån till 18-åringar och 9 lån till 19-åringar. Sedan går ungefär 15 procent av våra lån till unga vuxna mellan 20 och 25 år. Det är alltså vår fjärde största målgrupp. Jag vågar påstå att lånen till personer under 20 är marginell. Det är nio lån vi talar om. I förhållande till våra strax över 30 000 lån är det marginellt.

De unga vuxna, som vi hör så mycket om i debatten, står alltså för 15 procent. Sedan kan det absolut vara så att de unga vuxna har sämre förutsättningar och sämre kunskap om sin privatekonomi, vilket gör att en större andel av dem hamnar hos Kronofogden än de övriga grupperna. Då

är det något vi måste se över och se om vi kan bli bättre på den punkten, men först måste vi hitta vad som är problemet. Vi måste ha en sansad debatt där vi tittar på faktiska siffror i stället för spekulationer och påhitade siffror.

Jag ska avsluta med att tacka och säga att vi på Mobillån också ställer oss positiva till att hamna under Finansinspektionens tillsyn. Vi ställer oss också positiva till att den här typen av verksamhet blir tillståndspliktig.

Ordföranden: Tack så mycket! Då har vi det sista företaget, Ferratum Sweden, som representeras av Thomas Rahman, verksamhetschef.

Thomas Rahman: Tack för att jag blev inbjuden hit. Jag tänkte redogöra för vår syn på marknaden och även gå in lite på den branschorganisation som vi arbetar med att få till stånd.

Ferratum Sweden är i dag en del av koncernen Ferratum Group. Vi grundades 2005 i Finland och är i dag verksamma i 20 länder. Verksamheten är koncentrerad mest inom Europa, men vi finns även i Asien, Australien och Nya Zeeland. Sedan september 2012 har koncernen fått en banklicens inom EU.

Ferratum Sweden startade 2006 och har sedan starten lånat ut ungefär 600 miljoner kronor till våra kunder. Antalet ansökningar har varit 450 000, och vi har en årlig omsättning på ca 40 miljoner kronor.

Av de nya ansökningar som kommer in, alltså ansökningar från personer som inte har varit våra kunder tidigare, beviljar vi i snitt 2,4 ansökningar av 10 ansökningar. Vi är även väldigt intresserade av att veta varför våra kunder ansöker. Vad är den huvudsakliga orsaken till att man behöver ett mikrolån?

Vi har sedan ett år tillbaka lagt till det i vår låneansökan. Man får i ansökan uppge vad som är huvudorsaken till att man ansöker om ett mikrolån. Resultatet syns här. 90 procent av våra kunder uppger att de behöver finansiera oväntade utgifter, brygga över mellan lönerna en månad eller betala en räkning. Endast 2 procent uppger att de tar mikrolån för att shoppa. 3 procent uppger att de behöver finansiera en resa, och 5 procent säger att de vill unna sig något.

Vi har sedan ett år haft lite diskussioner aktörerna emellan om ett fördjupat samarbete. Det har utmynnat i att vi för diskussioner om att starta en branschförening eller en branschorganisation. Det vi vill göra med branschorganisationen är att diskutera eventuella gemensamma etiska riktlinjer, där vi bland annat kan se över kreditprovningar och marknadsföring och frågan om personer med betalningssvårigheter, som Kronofogden redovisar i sina rapporter. Vi vill även föra en dialog. Vi vet att det är en komplex miljö med många intressenter inom det offentliga och det privata. Vi ser ett behov av att ha en bättre dialog oss emellan. Branschorganisationen ger oss en bättre förutsättning för detta.

Vi vill också underlätta saklig och vederhäftig informationspridning. Vi vill ha en dialog med myndigheterna och kunna tillföra den information som i dag saknas för att kunna ge en bättre helhetsbild.

Jag ska avsluta med att säga att Ferratum ställer sig positivt till tillståndsplikt. Vi är positiva till att Finansinspektionen får tillsyn på marknaden.

Ordföranden: Då vill jag hälsa Martin Valfridsson, statssekreterare på Justitiedepartementet, varmt välkommen!

Martin Valfridsson: Tack för möjligheten att få komma hit i dag. När det gäller frågor som rör snabblån delas ansvaret mellan justitieministern, finansmarknadsministern och konsumentministern. Jag har därför med mig tjänstemän som arbetar för alla tre ministrarna.

Som vi har hört i dag har det på senare tid skett en kraftig ökning av antalet obetalda sms-lån eller snabblån. Det är särskilt oroande att ungdomar fortfarande står för en femtedel av lånen. Det är en oroande utveckling som regeringen ser mycket allvarligt på. Betalas inte snabblån hos kronofogden leder det till betalningsanmärkningar. Man riskerar att hamna på det sluttande planet med överskuldssättning, sociala problem och utanförskap.

Ett stort ansvar för att komma till rätta med de problem som snabblånen för med sig ligger självfallet på regeringen. Åtgärder har redan vidtagits, men fortfarande återstår en del att göra.

Som vi har hört infördes nya regler den 1 januari 2011. Man införde strängare krav på den information som en kreditgivare måste ge innan ett kreditavtal ingås. Det handlar om att konsumenten eller låntagaren ska kunna förstå hur dyrt lånet är. Det infördes också krav på att snabblåneföretag alltid måste göra en kreditprövning. Det räcker inte med att ta fram en så kallad UC-uppgift, utan kreditföretagen måste även skaffa sig en bild av den kommande betalningsförmåga som en kredittagare har, vilket kräver en personlig kontakt med den som söker lån.

Enskilda ska inte beviljas snabblån som man redan från början kan bedöma att de inte kommer att klara av att betala. Som vi redan har hört ställdes samtliga snabblåneföretag under Konsumentverkets tillsyn. Vi har också hört att i samband med detta skedde en kraftig minskning av antalet ansökningar hos Kronofogdemyndigheten, men nu är det oroande att det stiger på nytt. Det stiger till ännu högre nivåer än tidigare.

Den granskning som Konsumentverket har gjort har visat på omfattande brister hos vissa av företagen. För att motverka brister vid kreditprövningarna menar därför regeringen att Konsumentverket måste ges effektivare möjligheter att ingripa mot snabblåneföretagen. I dag har Konsumentverket bara möjlighet att meddela en varning eller att förbjuda en kreditgivare att fortsätta med sin verksamhet, och förbudet kan kopplas till vite. Steget mellan dessa sanktioner är dock väldigt stort.

Vi bedömer att Konsumentverket måste få bättre muskler. Regeringen kommer därför att i en departementsskrivelse, som går ut på remiss om omkring en vecka, föreslå att Konsumentverkets befintliga sanktionssystem ska kompletteras med bestämmelser om att det ska kunna tas ut en straffavgift av kreditgivare som inte gör tillräckliga kreditprövningar.

Straffavgiften innebär att ingripandena på ett bättre sätt än nu kan anpassas till överträdelsen i det enskilda fallet. I helt bagatellartade fall kan en varning vara tillräcklig, men i normalfallet ska en varning kombineras med en straffavgift som kan varieras med hänsyn till överträdelsens allvar. I den departementsskrivelse som kommer att remitteras föreslås att straffavgiften ska kunna sättas ända upp till 5 miljoner kronor. Fortfarande ska Konsumentverket i de särskilt allvarliga fallen, eller när det är fråga om återfall i bristande kreditprövning, kunna förbjuda ett företag att låna ut pengar. Som ni förstår innebär det här ett ökat tryck på snabblåneföretagen att göra ordentliga kreditprövningar.

Granskningen av snabblåneföretagen har också visat att styrningen av företagen kan förbättras och att högre krav bör ställas på verksamheten och dess bedrivande. Den har även visat att myndigheterna behöver få redskap för att få bättre insyn i snabblåneföretagens verksamhet.

För att skydda konsumenten mot oseriösa aktörer kommer regeringen att föreslå att snabblåneverksamhet och annan utlåningsverksamhet till konsumenter blir tillståndspliktig. Genom denna reform ges Finansinspektionen tillgång till sanktioner och kan utöva löpande tillsyn och kontinuerlig prövning av ägare och ledning.

Finansinspektionen kommer till exempel att kunna ålägga verksamheten sanktionsavgifter, och man kommer även att kunna besluta om att helt återkalla tillstånd. Aktörerna kommer också att ställas under höga krav på dokumentation av den egna verksamheten på ett tydligare sätt än i dag. Dokumentationsplikten kommer även att bidra till att förbättra underlaget för Konsumentverkets tillstånd till kreditprövningar och kreditbeslut.

Ambitionen är att båda dessa förslag – förslaget om straffavgift vid bristande kreditprövning och förslaget om tillståndsplikt – ska remitteras inom kort för att därefter kunna lämnas till riksdagen.

Granskningen har också visat att den effektiva räntan för dessa lån ofta är väldigt hög. Det har rapporterats om lån med ända upp till 20 000 procents effektiv ränta. Den fråga man ställer sig är om sådana nivåer går över vad som är rimligt.

Bestämmelser för att komma till rätta med oskäligen avtalsvillkor finns redan i dag. Bestämmelserna innebär att en konsument inte ska kunna ingå avtal med oskäligen villkor. Om så ändå sker ska konsumenten aldrig kunna krävas på mer än vad som är skäligt. Det är avtalsregelns bestämmelser. Till detta kommer också att en kreditgivare kan ställas till ansvar för ocker.

En viktig del i arbetet med att motverka problemen med snabblån och att bevaka att skyddslagstiftningen följs har de berörda myndigheterna. Myndigheternas arbete är till stor del inriktat på att göra konsumenterna medvetna om sina rättigheter och agera när konsumenterna far illa.

Under hösten arrangerade regeringen därför ett samverkansmöte med företrädare för Åklagarmyndigheten, Finansinspektionen, Kronofogdemyndigheten och Konsumentverket. Vid mötet diskuterade berörda departe-

ment och myndigheter vilka problem som snabblånen för med sig och vad som kan göras för att komma till rätta med dessa. Det kunde bland annat konstateras att det redan pågår ett brett arbete inom myndigheterna med dessa frågor. Det talar för att det finns goda möjligheter att på ett effektivt sätt pröva den befintliga lagstiftningen.

Regeringens ambition är att de lagar som redan finns i största möjliga utsträckning ska prövas. Det är också regeringens förhoppning att arbetet mellan myndigheterna ska leda till en minskad inströmning till Kronofogden.

Oavsett vad regering, riksdag och myndigheter gör måste branschen själv ta ett större ansvar för att komma till rätta med de här problemen. Det är därför glädjande att i dag höra om bildandet av ett branschråd i samarbete med Kronofogdemyndigheten och förhoppningsvis också med Konsumentverket. Regeringen kommer att följa det här arbetet noga och hoppas att även detta ska leda till resultat.

Regeringen kommer dock inte att sitta stilla och invänta resultatet vare sig av de förslag som nu presenteras eller av det arbete som pågår i regeringen. Vi tittar brett på vad som ytterligare kan göras för att komma till rätta med oseriösa konsumentkrediter. Jag säger detta för att ge branschen en extra morot att gemensamt ta ansvar för att komma till rätta med de oseriösa inslagen på marknaden.

Fokus har under senare tid legat på skuldsättningsproblem som snabblånen orsakar. Andra slag av konsumentkrediter står emellertid för en större del av antalet ansökningar om betalningsförelägganden. Det är viktigt att vi har detta i bakhuvudet när vi diskuterar de här problemen. Det måste därför ställas tuffare krav, och trycket måste öka på alla dem som lånar ut pengar till konsumenter. Detta är dock heller inte tillräckligt, utan ökade insatser måste också göras för att hjälpa den som riskerar att hamna i överskuldsättning, både för att förebygga och för att hjälpa den som redan har hamnat i överskuldsättning att komma ur detta.

För närvarande övervägs därför även åtgärder för att motverka just överskuldsättning och för att underlätta för överskuldsatta att komma på fötter. Resultaten av dessa båda utredningar kommer att presenteras här i höst.

Som avslutning vill jag säga att förhoppningen är att regeringens, myndigheternas och branschens arbete för att förbättra situationen för konsumenterna ska leda till att färre människor drabbas av överskuldsättning samtidigt som vi också vill att de som har betalningsförmåga ska kunna fortsätta ta de lån som de kan behöva.

Ordföranden: Tack så mycket! Nu är vi fulla av kunskap, klokskap och frågor, men vi kommer nu att ta tio minuters paus.

Ordföranden: Vi återupptar dagens öppna utfrågning. Vi har 30 minuter kvar till vårt förfogande, och vi har nio ledamöter som vill ställa frågor. Jag har tillsammans med vice ordförande gjort en fördelning så att vi kommer att börja med två enkla frågor med svar, och sedan gör vi grupper om frågor så att vi hinner igenom hela frågelistan.

Vis av erfarenhet vill jag först och främst uppmana utskottets ledamöter att försöka ställa korta, konkreta och tydliga frågor och destinera dem till någon eller några av dem som har varit våra talare eller till övriga inbjudna som finns i salen som är specialister på området. Jag vill också be våra inbjudna gäster att ge så konkreta och enkla svar som möjligt, gärna med vidare hänvisning för ytterligare information. Ibland kan det hända att utskottets ledamöter tar till sig det.

Med detta vill jag låta Carina Ohlsson, Socialdemokraterna, ställa den första frågan.

Carina Ohlsson (S): Jag vill tacka för den information vi har fått från olika aktörer. Det har varit oerhört givande.

Det är klart att det här inte är någon fråga som är isolerad från övrigt som händer i samhället. Har man hög ungdomsarbetslöshet och hög arbetslöshet handlar det också, vilket vi såg i den sista föredragningen, om vad man använder pengarna till, och det kan man säga är för att driva en familj. Det är inte för att investera i någonting, utan det är helt enkelt för att livet ska gå runt. Man såg också att det inte handlade om några höginkomsttagare, utan låntagarna hade en månadsinkomst på i snitt under 20 000.

Jag vill ställa min fråga till Justitiedepartementets statssekreterare. Jag tyckte att det var bra förslag som följer det som vi socialdemokrater har motionerat om i flera år. Då är min korta fråga: När kommer det här?

Vi har fått reda på att det ska komma en departementsskrivelse, men under tiden ser vi ju att det är väldigt många som blir överskuldssatta. Statssekreteraren vände sig till övriga aktörer och sade att man ska arbeta förebyggande, titta brett och ha tuffare krav. Det måste väl även gälla regeringen när det gäller att se varför man kommer i de här situationerna. Kommer alltså även frågan om varför människor luras in i de här fällorna att komma med i utredningen för överskuldssättning?

Martin Valfridsson, Justitiedepartementet: När det gäller de här båda förslagen är det två departementsskrivelser som tas fram i Regeringskansliet. Vi har jobbat snabbt med detta och räknar med att kunna remittera på förhållandevis kort tid. Om ungefär en vecka räknar vi med att de lämnar Regeringskansliet, och sedan, beroende på remissynpunkter och Lagrådets granskning, har vi som ambition att kunna lämna förslagen till riksdagen innan sommaren. Men det beror helt på vilka remissynpunkter vi får.

När det gäller de båda andra utredningarna som handlar om att motverka överskuldssättning är det Anna Hedborg som på regeringens förslag utreder hur samhället bättre kan motverka detta och som tittar in ett bredare perspektiv. Den utredningen kommer i höst.

Det pågår också ett viktigt arbete i våra myndigheter som just syftar till att ytterligare informera och förebygga att unga och andra dras in i överskuldssättning. Ett syfte med det samverkansmöte som vi hade under hösten var att ytterligare förstärka det arbetet och samverka mellan våra myndigheter.

Jessika Vilhelmsson (M): Tack för många bra anföranden! Precis som ordföranden sade har vi i civilutskottet diskuterat den här frågan många gånger, och den senaste statistiken från Kronofogden tycker jag visar hur angelägen och viktig den här frågan verkligen är.

Det finns mycket att säga, men jag ska hålla mig kort. Min fråga är framför allt till branschen. Mot bakgrund av den statistik som har kommit vill jag fråga er vad ni tar för ansvar för överskudsättningen. Det finns ju också statistik som inte har kommit fram här i dag just om att de som hamnar med obetalda snabb lån hos Kronofogden även har andra lån och finns i registren sedan tidigare. Jag håller med Gunnar Larsson om att marknadsföringen av gratis lån kanske inte lämpar sig särskilt bra.

Därför undrar jag vad ni gör för att hjälpa människor och inte stjälpas dem så att de hamnar i den här överskudsättningssituationen.

Richard Gabler, Mobillån Sverige AB: Jag tycker att det är en väldigt viktig punkt som ni belyser här, och en sak som ligger som högsta prioritet för den branschorganisation som vi håller på att skapa är ett gemensamt kreditregister likt det som bankerna har. Att kunna skapa detta gemensamma kreditregister står och faller med att Datainspektionen ger tillstånd till det, ska jag tillägga.

Vi ser ett mönster och antar att många av dem som får problem med våra krediter kanske även lånar hos fler aktörer under samma tidsperiod, och då får de helt plötsligt tre fyra fakturor som ska betalas inom 30 dagar. Syftet med ett gemensamt kreditregister är att vi vill kunna se att de sökande inte har öppna lån eller krediter hos andra aktörer inom branschen. Om vi får tillstånd att få det här på plats tror jag att det kommer att få stort genomslag.

Ordföranden: Ni är exemplariska, både när det gäller att ställa konkreta frågor och ge tydliga svar!

Nu får Otto von Arnold, Kristdemokraterna, möjlighet att ställa frågor.

Otto von Arnold (KD): Jag har en lite mer makroorienterad fråga, samtidigt som vi inte får glömma bort att det här drabbar många personer som inte har den riktiga betalningsförmågan och framför allt försätter sig i stora skulder.

Hur ser den här marknaden ut ur Finansmarknadsinspektionens perspektiv? Vad jag kan förstå har den vuxit väldigt mycket, och många av de här företagen har nettovinstmarginaler på mellan 25 och 40 procent. Det gäller inte alla som är representerade här men någon kanske.

Sedan har vi då hela penningtvättsdiskussionen. Hur flödar de här pengarna? Har Finansmarknadsinspektionen något hum om det?

Vidare har vi ytterligare ett perspektiv på det. Många av de här fordringarna säljs ju vidare. Företagen släpper alltså det här, och så går det till ett koncernbolag som får hantera diskussionen hos Kronofogden. Det är en ganska säker uppdragsgivare som ser till att man får in pengarna.

Rickard Nordin (C): Min fråga riktar sig till Kronofogdemyndigheten. Om ni får fritt spå i framtiden, vad tror ni då att de förslag som regeringen nu har presenterat får för effekt? Vi hörde också Finansinspektionen som pratade lite om de förslag som bland annat finns i Finland med räntetak och en viss karenstid också. Vad tror ni att sådana förslag skulle få för effekt på den nuvarande situationen?

Marianne Berg (V): Min fråga tangerar lite grann Jessica Vilhelmssons fråga. Det är alltså till branschen. Man ser reklam om gratislån, kampanjer och om att värva en kompis, och du kan få låna oavsett om du har en anmärkning och då till ockerräntor – men det står naturligtvis aldrig med på reklamen.

Min fråga till branschen är: Är detta verkligen att ta ansvar för den enskilde, eller är det någonting ni vill arbeta med nu när ni till exempel ingår ett samarbete med Kronofogdemyndigheten?

Per Håkansson, Finansinspektionen: Beträffande makrobilden är det naturligtvis så att den här typen av snabbblån i sig inte har en särskilt stor del av den totala kreditmarknaden i Sverige. Men något närmare om det kan jag inte säga, för det är liksom själva poängen: De här företagen står inte under vår tillsyn. Vi följer inte deras verksamhet. Det är inte en uppgift som lagstiftaren har gett oss. De står under en viss penningtvättstillsyn, men den är av en mer formell karaktär. Vi har till uppgift att göra en viss kontroll av ledningspersoner i verksamheten, och vi har till uppgift att kontrollera att företagen har system för att identifiera penningtvättsrisker. Men det är en annan sak än att följa transaktionerna, så den tillsynen ligger på en mycket mer övergripande nivå.

Jan Åkerlund, Kronofogdemyndigheten: Frågan handlade om vilka effekter som kommande lagstiftning kan ha, och där sade vi redan i remissvaret till konsumentkreditlagen att vi gärna vill se en tillsyn från Finansinspektionen och att det ska ges tillstånd. Vi sluter alltså helt upp bakom vad regeringen föreslår.

Vi har väl också kommenterat det med att vi tror att det är ett väldigt viktigt steg för att bli av med avarterna inom den bransch vi talar om men att detta bör kompletteras, vilket även Valfridsson var inne på, med en ständig information och kommunikation om konsekvensen av obetalda lån och hur man ska kunna stärka individen i att kunna hantera sin privatekonomi i vårt kreditsamhälle.

Ordföranden: Finns det någon från branschen som har lust att svara på Marianne Bergs fråga? Om inte kanske även Gunnar Larsson också skulle kunna ge en reflexion över den.

Gunnar Larsson, Konsumentverket: Jag instämmer med Marianne Bergs frågeställning om branschen. Som jag sade har alla de här bolagen som sitter bakom ryggen på mig fått ett brev från oss där vi kritiserar dem för just gratislån. Såvitt jag vet är det ingen av dem som håller på med värv-

ningskampanjer av bokklubbsvarianten, men det är en berättigad fråga. Har man tänkt skärpa till sig när det gäller marknadsföringen, eller ska man fortsätta ta ut svängarna och känna sig jagade av oss på myndigheterna?

Jag instämmer alltså i frågorna som ställdes och ser givetvis fram emot en branschorganisation.

Ordföranden: Det tror jag att vi är många som gör och är lite nyfikna på.

Richard Gabler, Mobillån: Det är i och för sig som Gunnar Larsson säger här att det inte är något av bolagen som finns representerade här i dag som använder sig av värvningskampanjer eller något liknande. Däremot har vi i samtliga bolag den typen av gratislån, alltså att du får låna ett visst belopp och så betalar du bara tillbaka det beloppet – inga avgifter och inga räntor – efter 30 dagar.

Den här typen av produkter är väldigt mycket en konsekvens av den hårda konkurrens som finns på marknaden. Vi pratar väldigt mycket om prissättning, och konkurrensen har gjort att prissättningen och marknaden är väldigt spridd. Man kan tycka att det är dyrt, men det är ungefär vad det kostar att driva en sådan här verksamhet. Det finns heller ingen i det här rummet som har några nettomarginaler på 40 procent som nämndes.

Tillbaka till själva frågeställningen om gratislån och hur man ska se på den produkten. Jag kan inte tala för alla här i rummet, men vår inställning på Mobillån är den att det konsekvent skrivs väldigt mycket negativt i medierna om den här produkten, och därför har vi valt att ha den, dels för att det skrivs så pass mycket negativt, dels ur ett konkurrensperspektiv.

Om vi fokuserar på det negativa som skrivs tillåter vi alltså att kunder som har ett behov av våra produkter kan prova den här produkten för att se att ifall man sköter sig så blir det inga fantasistrafavgifter, det blir inga fler krav, det är ingenting som sker. Alltså, man tar ett lån och betalar tillbaka, och det är inte så mycket mer dramatiskt än så. Sedan har vi på Mobillån valt att begränsa det till det lägsta lånebeloppet som vi har, alltså 1 000 kronor, detta av den anledningen att vi inte vill locka folk att låna mer pengar.

Det finns alltså externa faktorer som påverkar och som gör att vi har gjort de här valen, och sedan försöker vi att begränsa den här typen av produkter till vårt lägsta belopp.

Om vi sneglar på Finland ser vi att i och med den branschorganisation som har satts på plats där, har samtliga medlemmar gått med på att inte ha gratislån. Det är någonting som vi absolut kan titta på även här i Sverige. Till slut är det ändå så att vi måste leva med den konkurrens som finns, men om vi är överens i branschorganisationen om att vi inte ska ha den här typen av produkter så tror jag att det kan gå ganska smidigt att ta bort dem.

Magnus Sjögren, Folkia: Jag vill bara tillägga att i den konkurrenssituation som råder nu, där vi erbjuder lån helt utan ränta och avgifter, är det givetvis så att vi gör samma kreditprövning som tidigare. Det är alltså inte någon annan form av kreditgivning eller en slappare kreditprövning.

Ordföranden: Gunnar Larsson får inte ordet nu, men eftersom han representerar en av de myndigheter som ligger under utskottets beredningsområde sparar vi honom till att göra reflexioner på slutet.

Nu har vi fyra frågeställare till, och jag tar dem i en följd så ska vi nog hinna med.

Carina Herrstedt (SD): Min fråga riktar sig egentligen också till branschen och kanske mest till Magnus Sjögren som visade en graf över att man i 98–99 fall av 100 får tillbaka sina pengar och använde det som en parameter för att säga att man är bra på att bedöma återbetalningsförmågan.

Nu är det trots allt så att informationen kring snabblånen har ökat. Folk vet att det är dyrt att inte betala tillbaka sina snabblånen, vilket kanske gör att de prioriterar det framför andra lån.

Min fråga är därför om man på något sätt gör någon utvärdering bakomför för att se vad kunderna har avstått från att betala för att kunna betala sitt snabblån. Man kanske har avstått från att betala en annan skuld. Man kanske har tagit ett annat snabblån någon annanstans och så vidare. Jag såg att Ferratum åtminstone gör en förfrågan innan om varför man vill ta lånet, men där saknade jag frågan om man gör det för att lösa ett annat lån.

Frågan är alltså: Gör man någon utvärdering av om man avstår från något annat?

Hillevi Larsson (S): Jag vill rikta min fråga till Riksförbundet Insolvens. Sms-lånen har ju ökat, och drivkraften är att det är väldigt lönsamt, vilket speciellt är en drivkraft för de oseriösa företagen.

Ett steg på vägen är att göra verksamheten tillståndspliktig, att Finansinspektionen får tillsyn och att man får straffavgifter, men jag tror att man måste gå steget längre och försöka rätta till obalansen mellan långivarna och de som tar lån. Man kan ju se att de här företagens vinster ökar hela tiden, medan de skuldsatta hamnar i fällan och riskerar att bli kvar där livet ut.

Det har väckts en del frågor om att man skulle kunna sätta ett ränte- och avgiftstak. Man kanske kan tänka sig att utmätning bara får göras om kreditprövning har gjorts. Man skulle kunna tänka sig absolut preskription av lån, vilket finns i andra länder. Man skulle kunna tänka sig att stoppa den här försäljningskarusellen av lån där man även kan göra förlustavdrag som företag.

Det är några förslag, och jag vet inte hur ni ställer er till det på Insolvens. Ni kommer ju i kontakt med de människor som verkligen drabbas av det här och hamnar i skuldfällan. Vad har ni för förslag?

Oskar Öholm (M): Jag skulle vilja rikta min fråga till Konsumentverket angående de siffror som vi såg precis i början, alltså angående det tillsynsansvar som finns i dag och de som hade fått varningar kopplat till den verksamheten.

Redan i dag finns ju möjligheten att förelägga ett bolag att upphöra med verksamheten om det har gått så långt. Nu hör vi att det kan finnas en mellanväg att gå med straffavgifter och så, men om jag förstod den siffran rätt har alltså ingen gått så långt i tillsynen.

Därför tänkte jag ställa frågan om det beror på att bristerna inte har varit så allvarliga. Hur allvarliga ska dessa brister vara för att man också ska kunna utfärda ett förbud?

Jonas Gunnarsson (S): Jag hade samma fråga som Hillevi Larsson till samma grupp människor, så jag avstår.

Ordföranden: Vi har tre konkret destinerade frågor. Det är till Lena Nordqvist, Insolvens, till Magnus Sjögren, Folkia och så får Gunnar Larsson, Konsumentverket, svara som sista man och också ge en liten reflexion kring dagen.

Jag föreslår att vi börjar med Lena Nordqvist som inte har fått tala alls på hela dagen.

Lena Nordqvist, Riksförbundet Insolvens: Vi ställer oss positiva till Hillevi Larssons förslag om absolut preskription, och vi har också tittat på Finlands lösning med räntetak. Det är också något som vi i Insolvens ställer oss positiva till. Vi möter ju de här människorna dagligen, och de här snabba lånen är ofta en inkörsport till att man tar större lån och hamnar djupare i skuldfällan. Därför ser vi positivt också på att det blir tillsyn så att det blir en seriös marknad, för det är inte alltid fallet.

Magnus Sjögren, Folkia: Jag ska först säga tack till Carina Herrstedt som belyser en mycket viktig del av den allmänna skuldsättningsproblematiken. Här har vi som långivare i detta kundsegment ett individuellt ansvar, för en ansvarsfull kreditgivning innebär att faktiskt säga nej. Det som inte kommer fram i debatten så tydligt är att för vissa av våra varumärken säger vi nej nio gånger av tio, just av den anledningen att vi vill säkerställa att den som söker ett lån faktiskt har förmåga att betala tillbaka.

Det som vi kan göra i dag är att ställa frågor till våra sökande om hur hans eller hennes finansiella situation ser ut och sedan säkerställa den informationen. Vi kartlägger inkomster, skulder, tillgångar för att utvärdera vad man har för ekonomiska förutsättningar och betalningsutrymme. Vi gör verkligen allt vi kan för att säkerställa att de vi lånar ut till bara är de som har förmåga att betala tillbaka. Vi är förstas inte nöjda med 98–99 procent, utan vi jobbar hela tiden mot att förbättra den siffran. Men alla har ett ansvar, och vi försöker verkligen ta det.

Ordföranden: Tack så mycket! Innan vi lämnar ordet till den sista talaren skulle jag också vilja ge ordet till Anna Nilsson från Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst som har deltagit här och som precis som Insolvens är några av dem som möter effekterna.

Anna Nilsson, Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst: Jag tänkte på Carina Herrstedts fråga om vad man ger upp när man betalar sms-lån. Det ser vi effekterna av, för vi träffar ju de som är skuldsatta. Det vi ser är att dessa lån ofta är toppen av något annat, att man har tagit de här lånen när man ser hur illa man ligger till ekonomiskt. Det kan vara att man tar det för att klara andra lån och som en sista desperat åtgärd försöker undvika att hamna hos Kronofogden eller något liknande. Det är väldigt vanligt.

Gunnar Larsson, Konsumentverket: Tack så mycket, Anna, för att du kompletterar. Anna tillhör ju den yrkesgrupp som vi på Konsumentverket jobbar väldigt nära, alltså budget- och skuldrådgivningen i kommunerna, och det var ett jättebra perspektiv som Anna gav.

Jag fick en fråga från Oskar Öholm angående varningar. Det är ju så att samtliga de granskade bolagen har haft någon form av dokumentation. Det är ingen av dem som har sagt att nej, vi bedriver ingen kreditprövning, utan alla har sagt att ja, vi gör någon UC och vi har lite gamla uppgifter som ligger till grund. Därför har vi liksom inte funnit anledning att dra tillståndet utan använt varning i första hand. Men det är klart att har man blivit varnad en gång och vi följer upp och man då inte har rättat sig, då är det klart att vi går vidare.

Det är väldigt glädjande att vi får andra möjligheter, precis som statssekreteraren sade här. I fortsättningen ska det alltså bara vara bagatellartade saker som ger varningar om man lyssnar rätt på vad statssekreteraren sade. Det normala kommer att vara en straffavgift, och det är ju ett mycket starkare verktyg för oss. Ett gult kort är ju ingenting, men det är en väldigt stor skillnad på gult och rött kort. Där tror jag att det blir något orange i mitten, eller vad man ska kalla det. Detta om varningar.

Sedan är det klart att det är befriande att lyssna på representanterna från branschen som talar sig varma för en branschorganisation, men jag kan inte undgå att bara nämna för er ledamöter att företagen Ferratum och Mobillån varnade vi för kanske ett halvår sedan, båda två, för bristande kreditprövning. De är varnade av oss alldeles nyligen för att de inte sköter sin kreditgivning enligt den lagstiftning ni har bestämt, även om de har vackra ord om hur de jobbar.

Men vi ser fram emot den branschorganisation som det talas om. Man säger själv att i Finland har man slutat med typen gratislån, vilket enligt vår bestämda uppfattning är en typ av kanske inte aggressiv marknadsföring, men när man marknadsför krediter har lagstiftaren sagt att man ska vara återhållsam och måttfull. Säg den som tycker att gratislån är en form av måttfull marknadsföring av krediter och inte lockar till att låna mer! Det är klart att om man ger ett gratislån är väl ändå tanken från Folkia

med flera att man så småningom ska få en kund som man ska tjäna pengar på. Vårt krav är därför att man slutar med detta, och det är klart att gör inte branschen det så får vi överväga att dra dem inför domstol. Tyvärr – så fungerar systemet.

Ordföranden: Tack så mycket! Tro det eller ej, men vi klarade det här på utsatt tid med gemensamma krafter.

Jag har haft en otroligt spännande förmiddag och lärt mig jättemycket. Det verkar onekligen som om vi, även om vi har helt olika utgångspunkter och nog tycker helt olika i en del saker, är överens om förvånansvärt mycket, och det borgar väl för en god framtid.

Nu ska jag inte tacka er som har varit här, utan det ska jag lämna över ord och bild till vice ordförande att göra.

Vice ordförande: Överskultsättning och frågan om att få överskultsatta på fötter är något som verkligen engagerar oss alla. Våra ministrar har också påtalat detta. Jag tror att det var Carina Ohlsson som nämnde att konsumentens möjlighet också handlar om att kunna driva en familj, så det finns många olika perspektiv på frågorna. Uppföljningsgruppens arbete i utskottet är väldigt värdefullt och följer också frågan.

Jag skulle vilja tacka alla som har hållit anföranden under hård tidspress. Det har ni gjort alldeles utomordentligt. Jag vill också tacka alla frågeställare, utskottets ledamöter och alla åhörare. Därmed förklarar jag dagens utfrågning för avslutad.

Bilder från den offentliga utfrågningen

Anna-Carin Gustafsson Åström

Chef för Kronofogdens förebyggande verksamhet

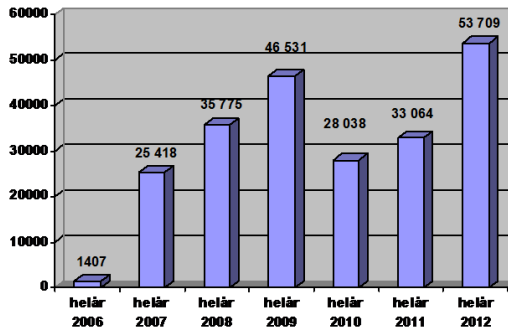
E-post: anna-carin.gustafsson.astrom@kronofogden.se

Kronofogden

Den som har pengar att fordra ska få hjälp att driva in dem.

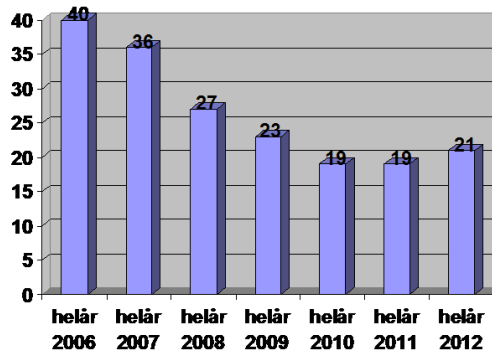
Den som har en skuld att betala ska få stöd och vägledning för att reda ut sin situation.

Utveckling av obetalda snabbblån

◆ Kronofogden

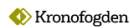
Ungdomars procentuella andel

◆ Kronofogden

Vad gör Kronofogden?

- Samverkar med branschorganisationen.
- Genomför fördjupad analys.
- Sprider kunskap om snabblån.

Konsument
verket • KO

Civilutskottet den 19 februari 2013

Utfrågning om snabblån – situationen idag?

Gunnar Larsson
Generaldirektör/Konsumentombudsman

Anna Hult
Jurist

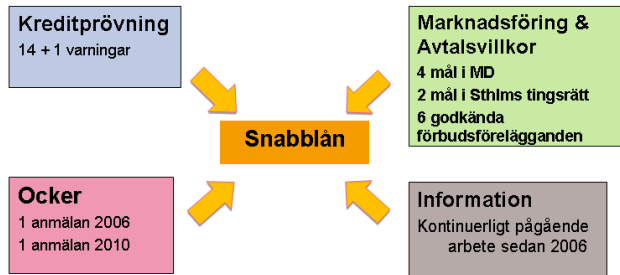
The slide has an orange background with a large, faint, stylized number '3' on the left side.

Kreditsamhället idag

Konsumentverkets insatser

Konsumentverkets tillsynsområde

- Registrerade bolag
 - ca 50 st snabblånebolag; inte banker, kreditmarknadsbolag och bolag med tillstånd i annat land t. ex. Folkia
- Alla kreditgivare vad gäller information, marknadsföring och avtalsvillkor
- Bolag som inte har kreditgivning som huvudsaklig verksamhet t.ex. Älvsbyhus

Kreditprövning

- **Alla kreditgivare omfattas av kravet på kreditprövning**
- **Tydliga krav i KkrL samt KOVFS 2011:1**
 - Inhämta tillräckliga uppgifter
 - Beräkna betalningsutrymme
- **Sanktioner idag**
 - Föreläggande vid vite om att upphöra med verksamheten
 - Varning

Konsumentverkets granskning av kreditprövningar

- **22 + 1 bolag granskade**
 - Begärt in underlag samt muntlig handläggning
 - 17 avslutade, resultat **14 + 1 varningar**
- **Samtliga brister i**
 - Inhämtar inte tillräckligt underlag för att kunna beräkna konsumentens betalningsutrymme/förmåga

Övriga åtgärder, förslag och behov

- **Löpande tillsynsinsatser**
 - Just nu: "gratislån", "värningskampanj" och "locka till delbetalning av fakturakrediter"
- **Bättre statistik**
 - Antalet gäldenärer bakom de ökade siffrorna
 - Har gäldenärerna obetalda lån hos flera kreditgivare
 - Jämförande statistik för t.ex. fakturakrediter
- **Varför?**
 - Riktade informationsinsatser till rätt målgrupp
 - Fortsatt arbete kring överskuldssättning

Informationsmöte för snabblånebolag

- Stockholm den 17 januari 2013
 - 53 st. inbjudna bolag (alla registrerade hos FI)
 - ca. 30 bolag har tagit del av informationen
 - Informerade om marknadsföring, avtalsvillkor och kreditprövningar
 - Positiv respons från bolagen
- **Branschorganisation under bildande**
 - Branschöverenskommelse

Privatekonomisk folkbildning

- UNGkonsument.se
- Koll på Cashen
- Koll på pengarna
- Lektionsbanken
- Gilla din ekonomi
- Ekonomismart
- Festivaler
- Myndighetsnätverket för barn o unga

Bankföreningen om snabblån

19 Februari 2013

Tomas Tetzell

Chefsjurist

1

Bankföreningen om snabblån

- Bekymrad över snabblåneföretagens agerande
 - Negativt för många kunder; skadar förtroendet för andra företag i den finansiella sektorn
- Positiv till skärpt reglering av snabblåneföretagen
 - Tillståndskrav, tillsyn, sanktionsmöjligheter, föreskrifter
- Ansvarsfull kreditgivning
- Åtgärder som stärker konsumenterna
 - Krav på tydlig information från företagen
 - Kunskap
 - Stöd vid betalningsproblem
- Skärpt reglering också av inlåningsföretag; i princip som för banker

2

Offentlig utfrågning om SMS-lån

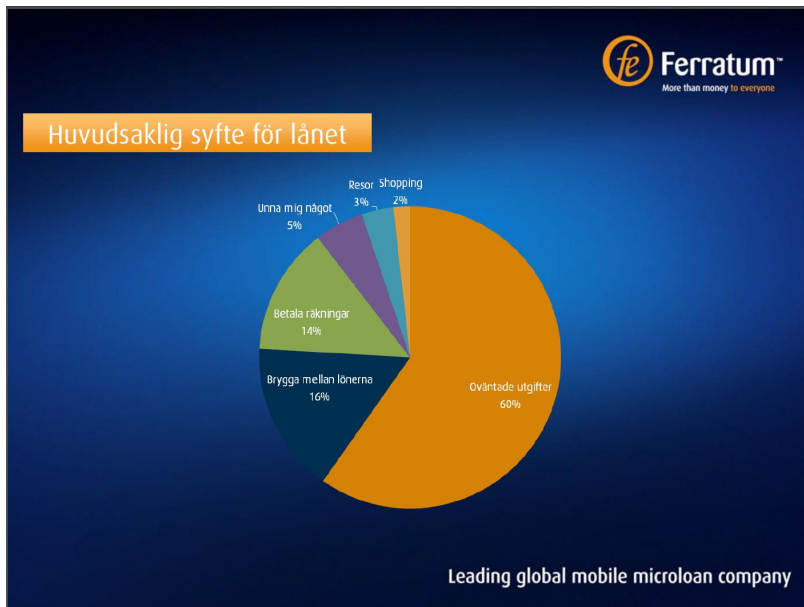
Ferratum – Om oss

- Ingår i koncernen Ferratum Group
 - Grundades 2005 i Finland
 - Verksamhet i 20 länder
 - Ferratum Bank bildas september 2012 efter att koncernen erhållit bankkort i inom EU
- Ferratum Sweden AB

Utlånat sedan 2006	600 MSEK
Antal ansökningar sedan start	450 000
Omsättning	40 MSEK
Beviljningsgrad nya kunder	2,4 av 10 ansökningar

Leading global mobile microloan company

 Ferratum™
More than money to everyone

Branschorganisationen

Förtydliga spelplanen

- Gemensamma etiska riktlinjer
 - Kreditprövningar
 - Marknadsföring
 - Personer med betalningssvårigheter

Föra dialog

- Komplex miljö
- Många olika intressenter inom det offentliga och privata
- Stort behov av samverkan och dialog mellan intressenter
- Branschorganisationen ger förutsättningar för detta

Underlätta saklig och vederhäftig informationsspridning

- Dialog med myndigheter
- Tillföra den information som saknas idag för att få en helhetsbild

Leading global mobile microloan company

Inför framtiden

- Ferratum ställer sig positiva till tillståndsplikt
- Ferratum ställer sig positiva till Finansinspektionens tillsyn

Leading global mobile microloan company

Folkia AS Norge, Filial Sverige

Anförande Magnus Sjögren, vice VD

Civilutskottet 19 Februari, 2013

FOLKIA

Folkia AS är ett norskt licensierat kreditmarknadsbolag med verksamhet i Sverige, Norge, Danmark, Finland och Estland

- Sverige
 - Folkia AS Norge, Filial Sverige
 - Största aktören i SE senaste 5 åren
- Finland
 - Folkia AS, Suomen Sivuliike
 - Monetti
- Danmark
 - Folkia AS Norge, Filial Sverige kreditgivning 'cross-border'
- Estonia
 - Folkia AS, Eesti Filial
 - Monetti
- Norway
 - Folkia AS - licens som kredit- og finansieringsforetag 2007

Source: Annual reports and other public financial information; Folkia analysis and estimates

2

FOLKIA

Licens – ett grundläggande krav för kreditgivning i Norge

- Europaparlamentets och Rådets Direktiv 2006/48/EG av den 14 juni 2006 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut ("Bankdirektivet")
- Lov 1988-06-10-40 om Finansieringsvirksomhet og Finansinstitusjoner ("Finansieringsvirksomhetsloven").
- För att bedriva utlåningsverksamhet i Norge krävs licens (konsesjon).
- Det finns ingen motsvarighet till 'Finansiella institut' (såsom i Sverige)
- Minimum 5 miljoner euro aktiekapital – skall där till stå i relation till bolagets kommande verksamhet & risk
- Förprövning av «[alla] de opplysninger som må anses å være av betydning for behandling av søknaden – bl.a. vedtekter og en driftsplan for foretakets tre første driftsår».
- «Foretakets styremedlemmer, administrerende direktør eller annen person som faktisk leder virksomheten må være å anse som egnet ('fit and proper') - nødvendige erfaring at kunne ivareta stillingen eller vervet på forsvarlig måte.»

3

FOLKIA

Full finansiell transparens – Offentlig Publicering av Delårsregnskap

•1998-12-16 nr 1240: Forskrift om årsregnskap m.m. for banker, finansieringsforetak og morselskap for slike

•§ 9-1. *Det skal utarbeides delårsregnskap for hvert kvartal [...]*

•§ 9-4. *Delårsregnskapet skal vedtas av institusjonenes styre innen 45 dager etter regnskapsperiodens slutt, og uten unødige opphold offentliggjøres på institusjonens hjemmeside på Internett.*

•Därtill rapporteras bl.a. Kapitaltäckning - Stora Exponeringar separat.

4

FOLKIA

(i) Internkontroll (risk & process), samt (ii) Intern Kapitalutvärdering (IKU)

•FORSKRIFT 2008-09-22 nr 1080 om RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL §§ 3-4:

•*”Styret skal påse at foretaket har hensiktsmessige systemer for risikostyring og internkontroll [...] Daglig leder skal løpende følge opp endringer i foretakets risikoer, og påse at foretakets risikoer er forsvarlig ivaretatt i samsvar med styrets retningslinjer”*

•FINANSIERINGSVIRKSOMHETSLOV § 2-9b. *Vurdering av samlet Kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging*

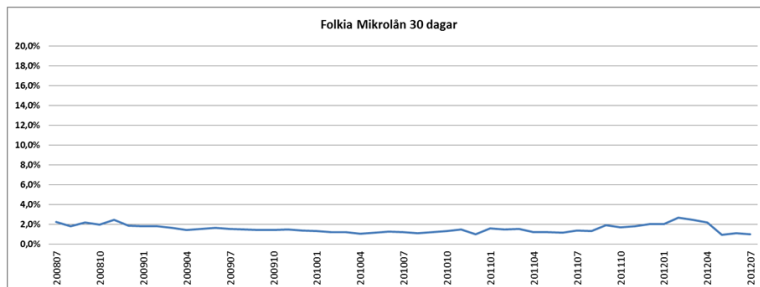
•*«En finansinstitusjon skal til enhver tid ha oversikt over og vurdere hvilken risiko som er knyttet til virksomheten. En finansinstitusjon skal videre til enhver tid ha ansvarlig kapital som er forsvarlig ut fra risikoene ved og omfanget av den virksomhet institusjonen driver.»*

•*«En finansinstitusjon skal vurdere kapitalbehovet på kort og lengre sikt og hvordan dette kapitalbehovet kan tilfredsstilles.»*

5

FOLKIA

Låga kreditförluster *även* under finanskrisen – ett resultat av kontiunerligt ansvarsfull kreditgivning

6

FOLKIA

Kontiunerligt ansvarsfull kreditgivning, forts...

- Genomsnittsålder (30 dgr Folkklån 2012): **39 år**
- Jämn fördelning mellan kvinnor och män – 50/50
- Genomsnittlig inkomst (30 dgr Folkklån 2012): **242.000 kronor**
- Kreditupplysning (alltid - sedan starten 2006)
- Egen scoring – ekonomiska förutsättningar, betalningsutrymme
- Inga lån till sökande med betalningsanmärkning (Folkklån)

- Kreditförluster 2012 (Folkia Mikrolån 30 dgr): ca **1,5%**
- Kapitaltäckning: 2011 – 25,1 % (2012 – ca **24%**)

7

FOLKIA

Inför framtiden...

- Folkia är positiva till krav på licensiering
- Folkia är positiva till ökad tillsyn och kontroll (Finansinspektionen)

Mobillån – Om oss

Antal sökande sedan start	Ca 200 000
Omsättning	20 MSEK
Resultat	Ca 1 MSEK
Antal ansökningar 2012	62 500
Antal lån	30 000
Avslag nya kunder	Ca 85 %
Utlåning per år	Ca 100 MSEK

Öppettider
Måndag – Fredag 09:00 – 19:00
Lördag – Söndag Stängt

© Mobillån Sverige AB 2013

Snittkunden - 2012

Andel: 49,7 %
Ålder: 36,7 år
Inkomst: 272 Tkr
Snittlån: 2 850 kr

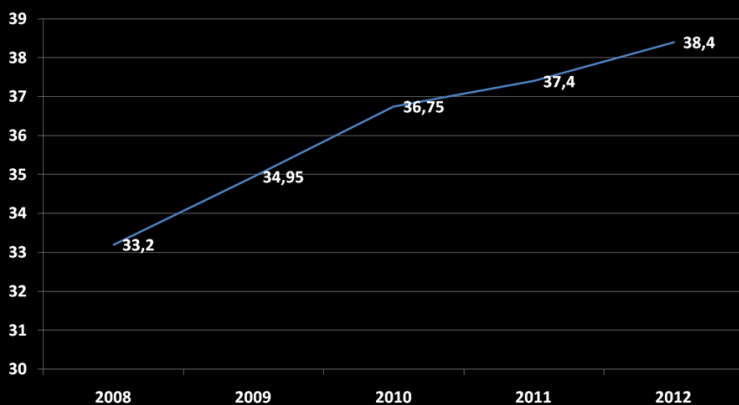
Andel: 50,3 %
Ålder: 40 år
Inkomst: 230 Tkr
Snittlån: 2 850 kr

© Mobillån Sverige AB 2013

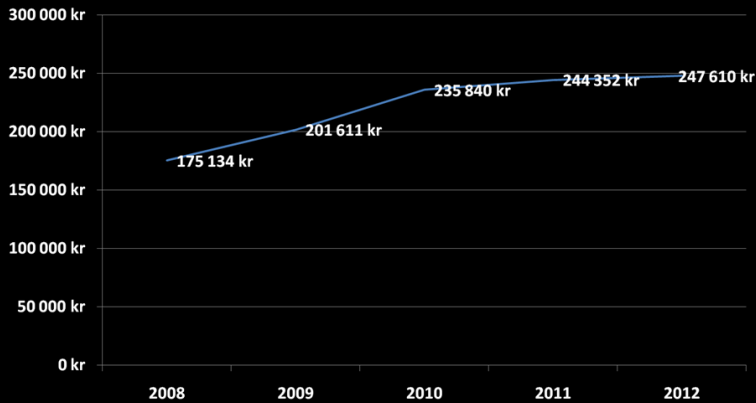
Mobillån – Ökning av medelålder

© Mobillån Sverige AB 2013

Mobillån – Ökning av medelinkomst

© Mobillån Sverige AB 2013

Effektiv ränta – En jämförelse

Ett lån, 3 000 kr i 30 dagar!

- Nordea: 10 000 – 350 000 kr
- Handelsbanken: 30 000 - 150 000 kr
- Swedbank: 30 000 - 350 000 kr
- SEB: 20 000 - 350 000 kr

© Mobillån Sverige AB 2013

Effektiv ränta – En jämförelse, 3000 kr i 30 dagar

Bank	Upplägg. avgift	Ränta + avi	Total kostnad	Effektiv ränta
 Nordea	700	17,50 kr	718 kr	2 500 %
 Swedbank	650	62,50 kr	713 kr	2 299 %
 Handelsbanken	595	36,50 kr	632 kr	1 540 %
Mobillån	80	550 kr	630 kr	885 %
 SEB	300	60 kr	360 kr	349 %

Storbankernas siffror beräknade på en årsränta på 7%

© Mobillån Sverige AB 2013

Mobillån – Vad är det vi gör?

*Våra krediter löser akuta ekonomiska problem
- Oföretsedda händelser i vanligt folks vardag*

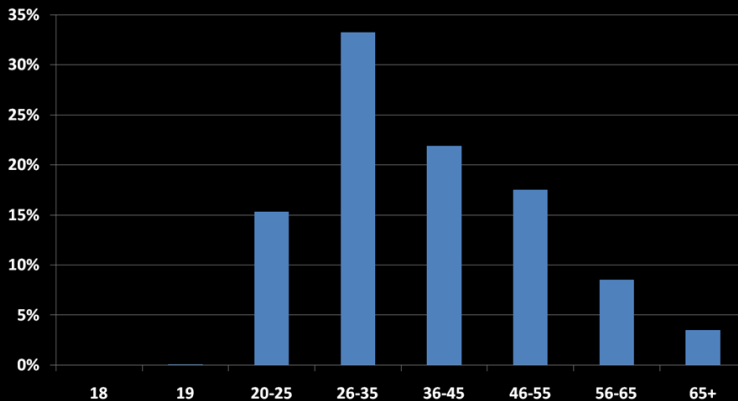
*Vi är ett komplement på kreditmarknaden
- Om du bara vill låna 3000 kr?*

*Våra produkter är lätta att förstå och lätta att
kontrollera
- Vi har inte krångliga villkor eller prissättning*

© Mobillån Sverige AB 2013

Åldersfördelning - i Mobillån 2012

© Mobillån Sverige AB 2013

TACK!

© Mobillån Sverige AB 2013